

NA • GRADBENI MATERIAL • ZELEZNINA • GRADBENI MATERIAL • ZELEZNINA • GRADBENI MATER

REZERVIRANI STOLPEC

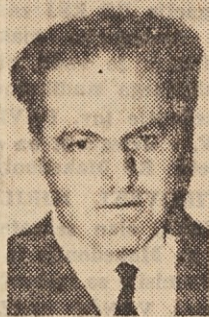
Alb. in Gnidovec

šef administracije v Industriji
platnenih izdelkov INDUPLATI,
Jarše:

● Skozi vaše roke gredo vse odločbe, s katerimi socialno zavarovanje in delovna organizacija urejata probleme vaših delavcev-invalidov. Kako je pri vas poskrbljeno za te člane kolektiva?

Med 1000 zaposlenimi je tudi 70 delovnih invalidov. Na srečo pa poškodbe pri delu v naši tovarni niso težjega značaja in le v najslabšem primeru pri prizadetih zapustijo posledice, vendar le manjšo invalidnost. Tako te člane kolektiva po večini še lahko zaposlimo v neposredni proizvodnji na njihovih prejšnjih delovnih mestih ali pa pri drugih lažjih delih. Tudi v takih primerih, ko moramo delavca zaradi invalidnosti premestiti na nižje delovno mesto, si prizadevamo, da se zaradi tega njegovi osebni dohodki ne bi zmanjšali, pa čeprav naši invalidi tudi sicer ne dosegajo takih učinkov kot njihovi zdravi sodelavci.

V večini primerov pri tem tudi uspemo, ker je zavest našega kolektiva tolikšna, da v tem ne vidi podpore ali miloščine, ampak človeški in moralni dolg do tistih članov kolektiva, ki so v naporih za čim boljše poslovne in delovne uspehe prispevali najdražje, kar imajo: svoje zdravje in delovno sposobnost.

Mavricij Kotnik

vodja kadrovske-socialne službe v
Industriji pohištva STOL, Kamnik:

● Kako v vaši delovni organizaciji skrbite za zaposlovanje invalidov?

Od nekdaj v našem podjetju velja, da poiščemo drugo delovno mesto tistim članom kolektiva, ki so se ponesrečili na delu in ki so tudi po zdravljenju vseeno ostali invalidi. Skoraj vselej je v takih primerih potrebna prekvalifikacija ali pa prizadete člane kolektiva pošljemo v šole, da bi pridobili tisto teoretično znanje, brez katerega ne morejo v celoti uveljaviti ostale delovne sposobnosti. Naše invalide namreč poskušamo zaposliti predvsem na takih delovnih mestih, kjer po delovnih rezultatih zelo malo ali pa sploh nič ne zaostajajo za zdravimi delavci. Pri 27 invalidih, kolikor jih zaposlujeemo zdaj, nam je — razen pri treh ali štirih — to tudi uspelo.

To našo prakso smo pred kratkim tudi uzakonili. Pravilnik o varstvu in razporejanju invalidov na delovna mesta v našem podjetju namreč zdaj točno določa delovna mesta, na katerih imajo invalidi prednost pri zaposlovanju. Razen tega zdaj skrb za ustrezno zaposlitev invalidov ne nosi samo naša služba, ampak tudi posebna komisija pri delavskem svetu. Vse to upravičuje pričakovanja, da bomo v prihodnje probleme invalidov lahko razreševali še bolje in hitreje, kot pa smo jih doslej.

Stane Brunček

vodja kadrovske službe v Združeni
kemični industriji Domžale:

● Ste v vašem podjetju že določili delovna mesta za invalide in kako sploh skrbite za ustrezno zaposlitev invalidnih oseb?

Delovnih mest za invalide še nismo določili. V opravičilo naj povem, da v naši sredi dela in živi zelo malo »pravih« invalidov. Glede na preostale delovne sposobnosti so zaposleni ali v vartarskih in njim podobnih službah ali pa pri lažjih delih v proizvodnji.

Važnejše od formalne zadostitve zakonskim predpisom, česar v naših razmerah ne bi bilo težko storiti, pa je nekaj drugega. Gre za to, da so naši delavci v neposredni proizvodnji podvrženi različnim zastrupitvam. Kot podjetje kemične stroke namreč veliko delamo tako s svinčeni in kromovimi solmi kot z drugimi zdravju škodljivimi snovmi. Proti tem zastrupitvam se sicer zdaj bojimo tako, da delavce premeščamo na druga delovna mesta, kjer si spet opomorejo. Pošiljamo jih tudi na brezplačen preventivni oddih. Lani si je tako popravilo zrahljano zdravje 55 naših delavcev, letos pa tudi približno toliko.

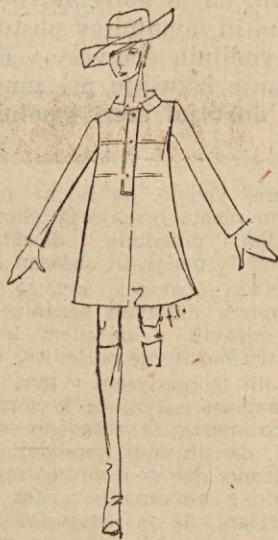
Dobro pa vemo, da to še zdaleč ni dovolj, če nečemo, da bi se nekega lepega dne spremenili v tovarno invalidov. Prav zaradi tega zdaj s pomočjo zunanjih strokovnjakov ugotavljamo pogoje dela in možnost zaščite pred zastrupitvami vseh vrst. Ko bo to končano, nameravamo zlo zagrabiti pri korenu in storiti vse, da bi čim dlje obvarovali zdravje in delovno sposobnost naših ljudi.

Ekskluzivni modeli
za jesen in zimo

modna hiša

Ljubljana—Maribor—Osijek

AUTOCOMMERCE

LJUBLJANA
TRDINOVA 4

Obisk delegacije makedonskih sindikatov

Kot smo poročali že na prvi strani, se je v dneh od 1. do 6. novembra mudila v Ljubljani v gosteh pri republikem svetu Zveze sindikatov Slovenije petčlanska delegacija RS ZSJ Makedonije, ki jo je vodil predsednik makedonskih sindikatov Pavle Davkov. Mimo razgovorov na MSS Ljubljana, ObSS Maribor, v Tovarni avtomobilov Maribor, ravnanski železnici, pa se je delegacija makedonskih sindikatov dvakrat pogovarjala s predstavnik slovenskega sindikalnega vodstva.

Z OBČNEGA ZBORA ObSS TRŽIČ

Podedovana popotnica

Že nekaj občnih zbora tržiškega sindikalnega vodstva je omenilo neustrezno strokovno zasedbo vodilnih upravnih in proizvodnih mest v gospodarstvu, toda razprava o tem je bila letos veliko bolj argumentirana z gospodarskimi podatki in problemi prikazan v ostrejši luči — tudi z vidika težavnega zaposlovanja šolane mladine.

Številne gospodarske organizacije v tržiški občini so na meji rentabilnosti. Sklade je v letošnjem prvem polletju povečala samo tovarna obutve Peko, v Tovarni kos in srpov so ostali na lanski ravni, medtem ko so se v veliki večini podjetij znatno zmanjšali. Vodstva se izgovarjajo na objektivne težave, na zamudniško plačevanje blaga zaradi nelikvidnosti ali premajhne likvidnosti odjemalcev, pri tem pa prepuščajo usodo podjetij in delavcev kar razvoju dogodkov in toku časa. Na ta pojav je opozorila že občinska skupščina, ki se boji, da bi zaradi poznele družbene intervencije morala reševati brodomce, obširno pa ga je obravnaval tudi občni zbor občinskega sindikalnega sveta.

PRAVE LJUDI NA PRAVA MESTA

Brez dvoma je vzročna zveza med nezadovoljivo kadrovske zasedbo in zaostajanjem narodnega dohodka, investicij, osebnih dohodkov v tržiški komuni za republiški povprečji. Če kdaj, potem kaže ta problem sedaj resno obravnavati. Na splošno je namreč strokovna raven zaposlenih v tržiški občini zelo nizka. Tudi prva reelekcija ni prinesla vidnejših izboljšav, ker so samoupravna vodstva ščitila staro zasedbo odgovornih delovnih mest in je bila družbena intervencija preko sindikalnih podružnic premalo učinkovita.

Zasedba je v mnogih podjetjih konservirana tudi zato, ker celo v tako velikem podjetju, kakor je Bombažna predelavnica in tkalnica, še niso ocenili delovnih mest, čeprav o tem že več let govorijo. Toliko pa je poprejšnji občinski sindikalni svet že ugotovil, da delovna mesta, ki zahtevajo visoko strokovno izobrazbo, zasedajo člani z neopolno srednjo šolo in da imajo neposredni proizvajalci

večjo šolsko izobrazbo kakor nekateri delovodje.

Kako majhen pomen pripisuje gospodarstvo strokovnosti zaposlenih, kaže srednjeročni gospodarski načrt tržiške občine. Leta 1970 naj bi industrija zaposlila samo dvanajst delavcev več kot 1965. leta, strokovnjakov pa naj bi bilo za spoznanje več kot je bilo republiško razmerje leta 1964. Kljub vedno zahtevnejšim pogojem gospodarjenja!

Po teh in podobnih podatkih se zdi zahteva sindikalnega občnega zbora, naj pridejo pravi ljudje na prava mesta, resnično umestna. Uresničiti pa je ne bo mogoče, če se te nujnosti ne bodo zavedala sindikalna vodstva v delovnih organizacijah in skupno z občinskimi sindikalnimi delavci premišljeno organizirala akcije. Doslej so dobri nameni za boljše kadrovanje spodleteli ravno zato, ker sindikalni delavci po podjetjih niso bili dovolj močni ali pa dovolj zagreti za stvar.

ZLAHKA NE BO ŠLO

Ze pred občnim zborom je občinski sindikalni svet nameraval organizirati javno tribuno in opozoriti na problematiko zaposlovanja in zasedbe delovnih mest. V ta namen je organiziral anketo, toda nanjo je odgovorilo le 60 odstotkov delovnih organizacij. Zakaj? Iz odgovorov bi bilo razvidno, da vodilna mesta zasedajo celo upokojenci s polno pokojnino, ki jih je čas že prerastel, imajo pa oporo v neosveščnem samoupravnem vodstvu, da se podjetja izogibajo novih zaposlitev z nadurnim delom in z dopolnilnim zaposlovanjem, razvidna bi bila tudi neustrezna izobrazba vodstev, medtem ko šolana mladina zaman išče delo.

Toda kar pred občnim zborom ni uspelo, bo novi občinski sindikalni svet organiziral sredi novembra. Občani naj preko javne tribune zvedo, da gospodarska reforma brez družbene ni izvedljiva. To bolečo, toda ekonomsko nujno akcijo bo vsestransko podprla tudi občinska skupščina, zato najbrž na njihovem občnem zboru občinskega sindikalnega sveta kadrovska zasedba ne bo več osrednji problem in njegove gospodarske posledice ne več tako boleče.

Ma-

So osebni dohodki previsoki?

Duhovi so vznemirjeni. V javnosti odzvanjata dve povsem nasprotni si trditvi. Nekateri zatrjujejo: osebni dohodki pretirano naraščajo, gospodarstvo zajeda svojo akumulacijo! Drugi spet zanikajo: ni res, gospodarstvo povečuje osebne dohodke v skladu s porastom produktivnosti dela in porastom življenjskih stroškov! Prepri pa se razvema — utegne se celo sprevreči v hajko na visoke osebne dohodke. Že tako razburjene duhove podžigajo še nekateri primeri skrajnosti: kvalificiran rudar ali železničar zasluži toliko kot v marsikaterem podjetju uslužbenec z nižjo strokovno izobrazbo ali celo snazilka.

Se iz zvezne skupščine prihajajo govorice, naj bi do novega leta izoblikovali in uzakonili merila, ki bi določala razmerja med sredstvi za osebne dohodke in sredstvi za sklade, merila o višinah osebnih dohodkov v posameznih strukturah gospodarstva. Ali pa bomo v teh dveh mesecih res našli tak meter za merjenje osebnih dohodkov in če ga že bomo, ali bo potem ta meter tudi uporaben? Sicer pa velja prepustiti odgovor na taka vprašanja ambicijam tistih, ki so se kaj takega lotili ali pa se že lotevajo!

Vendar — koliko resnice je v tem, da je gospodarstvo pretirano povečalo osebne dohodke in da zajeda svojo akumulacijo? Nekateri podatki za posamezne panoge in za posamezna podjetja znotraj panog res izpričujejo, da osebni dohodki naraščajo, pri tem pa se akumulacija znižuje, da višina osebnih dohodkov še zdaleč ni v skladu z akumulativnostjo. V termoelektrarnah so se na primer ob polletju letos in v primerjavi s prvim polletjem minulega leta skladi zmanjšali z 42 odstotkov na 33 odstotkov, osebni dohodki pa so porasli z 22 odstotkov na 32 odstotkov, v industriji naftnih derivatov so skladi upadli ob polletju letos z 19 odstotkov na 7 odstotkov, osebni dohodki pa so se povečali z 31 odstotkov na 45 odstotkov. Zmanjšanje akumulacije in porast osebnih dohodkov na drugi strani lahko zasledimo tudi v nekaterih dejavnostih barvne metalurgije, v rudnikih nekovin, v podjetjih za precizno mehaniko, v podjetjih za žagan les in plošče, za stavbno mizarstvo, v proizvodnji bonrbazne preje, v konfekciji in še kje drugje.

Ob tem pojavu pa se v resnici zastavlja sila pomembno vprašanje: zakaj ob čedalje ostrejših pogojih gospodarjenja zmanjševanje akumulacije in povečevanje osebnih dohodkov?

Toda hkrati s tem vprašanjem si velja priznati še nekaj drugega: odgovor na tako vprašanje in v tem trenutku snoh ni možen, ker bi preprosto govorili le na pamet.

Zato se tudi v sindikatih upirajo pogromu zoper tiskalke, ki so povečevali osebne dohodke. Namesto tega predlagajo treznejšo in učinkovitejšo pot: razmere je treba proučiti, najti je treba pretehtan odgovor na vprašanje, zakaj ponekod povečujejo osebne dohodke, pri tem pa zmanjšujejo akumulacijo. Vsakršno slepo zaletavanje namreč utegne biti prej v škodo kot v korist. Navsezadnje je tudi obdobje šestih ali osmih mesecev prekratko, da bi lahko samo na osnovi nekaterih splošnih in »povprečnih« podatkov obodili politiko delitve gospodarskih organizacij.

Skratka, predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije se je na zadnji seji, ko je obravnavalo svoje naloge pri uresničevanju sklepov 3. plenuma, izreklo zoper sleherni hajko na osebne dohodke. Namesto tega je sklenilo predlagati svetom pri republikem odboru, da pripravi simbolično podrobno analizo o politiki delitve in oblikovanja akumulacije v delovnih organizacijah. Občinskimi odborom pa je predsedstvo predlagalo, da naj bi sklicali posvete s predsedniki sindikalnih podružnic, na katerih naj bi podrobneje osvetlili ekonomski noločaj gospodarstvenih organizacij in njih politike delitve. skratka, da bi osvetlili to, kar se dogaja z akumulacijo v podjetjih. S. B.

S PTUJSKEGA POSVETA OBČINSKIH ODBOROV SINDIKATA STORITVENIH DEJAVNOSTI PTUJA, ORMOŽA, VARAŽDINA IN ČAKOVCA

Negotov korak s časom

Sprostitev cen obrtnim storitvam, ureditev amortizacijskih stopenj, delitveni odnosi med družbo in obrtnimi organizacijami, vprašanje najemnin za poslovne prostore, ureditev carin pri uvozu sodobnejše obrtne opreme in strojev, kreditna politika, programiranje razvoja obrti in izenačevanje pogojev gospodarjenja v družbeni in zasebni obrti — to so nerazrešena vprašanja, na katera terjajo ustrezen odgovor obrtne delovne organizacije. Vsa ta vprašanja pa so si vnovič zastavila tudi predsedstva štirih občinskih odborov sindikata delavcev storitvenih dejavnosti na nedavnem posvetu v Ptuj. Vendar so hkrati, ko so opozorili na ureditev nekaterih neurejenih vprašanj, ki zavirajo gospodarski in poslovni razvoj obrti, udeleženci v razpravi opozorili na vrsto problemov, ki jih ni mogoče rešiti z družbenimi dogovori, ampak bi jih morali reševati kolektivi sami.

Nikakor ni bilo prav, so poudarili na ptujskem posvetu, da so pristojni gospodarski organi doslej obravnavali razvoj obrt-

nih dejavnosti ločeno od razvoja preostalih gospodarskih dejavnosti. Zavoljo tega ni mogla obrt zadovoljivo izpolnjevati

svoje osnovne vloge kot spremljajoča dejavnost, predvsem v industriji blaga široke potrošnje in pri opravljanju deseterih uslug za potrebe občanov. Spričo teh razlogov so se kolektivi obrtnih dejavnosti znašli v novih pogojih gospodarjenja v dokaj neugodnem položaju. Slabo ekonomsko nasleđstvo minulih let je bilo kaj slab zalet v gospodarsko reformo. Vedeti je namreč treba, da so osnovna sredstva v ptujski obrtni dejavnosti kar 92-odstotno izrabljena. V razdobju štirih let pred gospodarsko reformo so obrtne organizacije sicer investirale v svojo dejavnost blizu pol milijarde S-dinarjev, vendar pa njihove investicijske naložbe ne pomenijo niti poldrugega odstotka vseh investicij v občinsko gospodarstvo.

DOBRA POLOVICA STROKOVNIH DELAVCEV BREZ USTREZNE IZOBRAZBE

Lanski podatki, ki so odraz enoletne preizkušnje v novih pogojih gospodarjenja, razkrivajo, da so ptujske obrtne organizacije dosegle 39 milijonov S-dinarjev celotnega dohodka, kar je za 8,6 odstotka več kot leto poprej; vendar dohodek, četudi večji, ni mogel obdržati ravnovesja s porabljenimi sredstvi, saj so se le-ta povečala za 12,2 odstotka.

Največ »zaslug« za večje izdatke ima investicijsko vzdrževanje, za kar so ptujske obrtne organizacije vložile enkrat več sredstev kot leto poprej, nadalje najemnine in zakupnine, za kar so narasli stroški za polovico in izdatki za storitve, ki so se tudi povečali skoraj za polovico izdatkov prejšnjega leta. Povečala pa se je tudi amortizacija. Vse to je vplivalo na zmanjšanje ekonomičnosti, saj so ustvarile obrtne organizacije lani za 100 dinarjev porabljenih sredstev 184 dinarjev dohodka, medtem ko so dobili leto poprej za vsakih 100 dinarjev vloženih sredstev 190 dinarjev celotnega dohodka. Po gospodarskem položaju so si seve delovni kolektivi krojili tudi delitveno razmerje med skladi in osebnimi dohodki. V prvem letu gospodarske reforme so namenili za sklade 20 odstotkov, preostala sredstva za osebne dohodke, lani pa so skladom odščipnili še 2 odstotka in jih primaknili na sklad za osebne dohodke.

Po vsem tem gospodarski položaj ptujskih obrtnih kolektivov ni posebno dober. Več kot 1100 zaposlenih je v mnogih kolektivih že občutilo, da se njihova delovna organizacija zamaje ob vsakem gospodarskem pišu. Navzlic takim izkušnjam pa večina kolektivov še danes nima najboljšega jamstva, da bi se kar najhitreje gospodarsko učvrstili. Kadrovska struktura, posebno velja to za proizvodno obrt, je pa moč neugodna. V strokovnih službah ima na primer le 5 odstotkov delavcev visoko izobrazbo, 1 odstotek višjo in 34 odstotkov srednjo, vsi preostali pa imajo le nižjo izobrazbo. Kvalifikacijske potrebe pa kažejo povsem drugačne zahteve, saj bi morala imeti dobra polovica zaposlenih srednjo izobrazbo in le 20 odstotkov nižjo izobrazbo. Zaradi take šibke strokovnosti so udeleženci ptujskega posveta poudarili, da je nezadostna izobrazba delavcev v strokovnih službah eden glavnih razlogov za težavno premagovanje gospodarskih težav, hkrati pa so poudarili v to, da bodo sedanji kadri kos vse ostrejšim gospodarskim razmeram.

DOKLEJ »PREDNOST« ZASEBNIM OBRtnIKOM

Znaten del razprave na ptujskem posvetu je bil posvečen neurejenim gospodarskim odnosom med zasebno in družbeno obrtjo. Ponovno so opozorili na neenakopraven položaj družbene obrti v primeri z zasebnim obrtništvom. Družbena podjetja namreč morajo ne glede na velikost izpolniti vse zahteve o finančnem in administrativnem poslovanju. Predpisi jih silijo v nepotrebno zaposlovanje administrativnih delavcev, kar veča stroške zlasti manjšim podjetjem in seve vpliva na njihovo akumulacijo. Zasebni obrtniki se v svojem poslovanju ne srečujejo s podobnimi administrativnimi preprekami. Njihovi režiji in poslovni stroški so minimalni, kar poleg izboljšav v nepošteni konkurenci.

V kritičnih primerjavah med zasebno in družbeno obrtjo pa na posvetu niso odrekli potrebe po zasebni obrti. Poudarili pa so, da bi morali za razvoj zasebne obrti določiti stroja družbena merila in hkrati tudi izvajati strožji nadzor. Na tako nalogo pa sedanje inšpekcijske službe očitno niso najbolj pripravljene. Zaradi tega so na posvetu poudarili, da bi morale občinske skupščine okrepiti inšpekcijske službe in poiskrbiti za bolj učinkovito kontrolo. Nobena skrivnost namreč ni, da zasebni obrtniki ne overjajo računov, očitno je tudi, da skrivajo svoj dejanski poslovni uspeh, da ne odvajajo predpisanih družbenih dajatev. Take razmere in neustrezna davčna politika zato vse bolj poglobljajo razlike v poslovanju med zasebno in družbeno obrtjo. Zategadelj si obetajo delavci v družbeni obrti od napovedanih sprememb v poslovanju zasebnih obrtnikov predvsem to, da bi strožji predpisi in ukrepi izenačili pogoje poslovanja za oba sektorja obrti.

I. V.

emona KVALITETA

V NOVI OBLEKI

Jugoslovenskih sindikatih

VI. kongres junija 1968. leta

Na zadnjem plenarnem zasedanju CS ZSJ — le-to je bilo 30. oktobra v Beogradu — so člani sprejeli predlog, da bi naj bil VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije junija prihodnjega leta. Plenum je tudi pooblastil predsedstvo CS ZSJ, da določi točen datum zasedanja VI. kongresa, da ustanovi potrebna delovna telesa za njegovo pripravo in da skupaj s komisijami centralnega sveta takoj začne s pripravami na kongres. Plenum je tudi sklenil, da naj bo izbira delegatov za VI. kongres na območju vsake republike zasnovana na osnovi števila članstva v prvih šestih mesecih letošnjega leta, in sicer tako, da bi volili enega delegata na 3000 članov. Volitve delegatov naj bi po sklepu plenuma organizirali republiški sveti in republiški odbori tako, da bi polovico delegatov volili organi zveze sindikatov in drugo polovico organi strokovnih sindikatov.

Zadnji plenum CS ZSJ pa je med drugim obravnaval tudi predlog Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo za spremembo zakona o reelekciji. Vendar predlog slovenskih sindikatov — o vsebini predloga smo v našem listu že poročali — v razpravi ni dobil potrebne večine in ga zato plenum tudi ni sprejel. Člani plenuma CS ZSJ pa so hkrati ustanovili posebno komisijo, katere naloga je, da v sodelovanju s centralnimi odbori podrobneje prouči problematiko reelekcije in da o stališčih poroča plenumu na enem od prihodnjih zasedanj.

Kakršni pravilniki — takšna delitev

Od 125 gospodarskih organizacij na območjih občin Bihač, Bosanska Krpa, Bosanski Petrovac, Drvar in Cazin jih je kar 90 v letošnjem letu uveljavilo bolj ali manj bistvene spremembe v pravilnikih o delitvi dohodka. Anketa sindikatov, ki so jo le-ti pred nedavnim izvedli v teh delovnih organizacijah, pa je razkrila, da 60 % delavcev sploh ni sodelovalo ali pa je le zelo malo sodelovalo v razpravah o oblikovanju teh normativnih aktov. Skoraj petina anketiranih delavcev je tudi izjavila, da ne razumejo določil pravilnikov, kar 42 % delavcev pa je izjavilo, da teh določil ne razume dovolj.

Velja pa omeniti še nekaj drugih podatkov iz te ankete sindikatov. Tako je na primer 58 % anketiranih delavcev izjavilo, da sploh niso seznanjeni s sklepi samoupravnih organov, ki zadevajo delitev dohodka, koriščenje skladov, več kot polovica delavcev pa tudi zatrjuje, da jim niso znani gospodarski in finančni plani delovne organizacije, v kateri delajo! Je mar zato naključje, če so sindikati na primer ugotavljali, da se pravilniki o delitvi dohodka tako rekoč iz dneva v dan spreminjajo in da so tem spremembam navkljub še vedno močno pomanjkljivi, če ne celo nesprejemljivi. Samo za primer: v kazinski torarni ščetk Bosna je razlika v osebnih dohodkih med uslužbenci z nižjo strokovno izobrazbo in kvalificiranimi delavci samo 300 S-din, medtem ko v drvarskem podjetju Klekovača o kaki razliki sploh ne bi mogli govoriti...!

S r b i j a

S skupnimi sredstvi do rekreacijskega centra

Ze leta je bilo v Slavonskem Brodu aktualno vprašanje, kako zagotoviti prevoz delavcev do naravne plaže Poloj, ki je le 3 km oddaljena od središča mesta. Zato je občinski sindikalni svet v Slavonskem Brodu predlagal delovnim kolektivom, da bi s skupnimi močmi zbrali potrebna sredstva in zgradili cesto do te plaže.

Cesta je bila zgrajena že lani. Letos pa je dal občinski sindikalni svet v Slavonskem Brodu novo pobudo: Poloj naj postane rekreacijski center za vse delovne kolektive v občini. Zgradili naj bi vodovodno in kanalizacijsko omrežje, sanitarne naprave, čajne kuhinje za otroke, povečali sedanje vikend naselje in uredili autocamp. Toda za to investicijo v rekreacijo delavcev Slavonskega Broda bi bilo potrebno zagotoviti najmanj 38 milijonov S-dinarjev. In da bi tudi ta materialni problem rešili, je plenum občinskega sindikalnega sveta na svoji zadnji seji sklenil predlagati vsem podružnicam, naj bi vsak delavec od svojega vsakodnevnega zasluga prispeval po 1 S-dinar za izgradnjo rekreacijskega centra.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Delavec je bil zaposlen nepretrgoma pri podjetju od avgusta 1964. dalje. V marcu 1966 je izkoristil redni letni dopust za leto 1966. Od 1. aprila 1966 do 1. 9. 1967 je bil na odslužitvi rednega vojaškega roka. Po vrnitvi od vojakov se je ponovno zaposlil v predpisnem roku. Ali ima pravico do rednega letnega dopusta v koledarskem letu 1967?

S. J. — Nova Gorica

Po določilih temeljnega zakona o delovnih razmerjih je pogoj za pridobitev pravice do letnega dopusta 11 mesecev nepretrganega dela, pri tem pa pravice delavca, ki je pri vojakih, v tem času mirujejo. Čeprav TZDR za primer, ki ga omenjate, ne določa ničesar natančnejšega, je vendar možno iz zakonskega besedila sklepati, da delavcu, ki ima 11 mesecev nepretrganega dela, gre letni dopust v vsakem koledarskem letu. V skladu s tem je tudi mnenje zveznega sekretariata za delo (št. 125/2 z dne 20. 2. 1967), po katerem ima pa delavec v vsakem primeru pravico do letnega dopusta v tistem letu, ko se vrne iz JLA.

M. STUPAN

VPRAŠANJE:

Star sem 56 let in sem dopolnil 34 let delovne dobe. Sem še v delovnem razmerju. Ker sem slabega zdravja, se nameravam predčasno upokojiti. Zanima me, ali imam pravico do redne pokojnine ali do predčasne pokojnine in za koliko odstotkov se mi bo zmanjšala redna pokojnina zaradi manjkajočih let pokojninske dobe.

Z. I. — Ljutomer

Za starostno pokojnino še niste izpolnili pogoja, ker niste dopolnili 60 let starosti. Po določbi 24. člena temeljnega zakona

o pokojninskem zavarovanju pridobi pravico do starostne pokojnine zavarovanec s pokojninsko dobo 20 let, ko dopolni 60 let starosti.

Tudi do predčasne pokojnine niste upravičeni, ker niste dopolnili najmanj 35 let pokojninske dobe. 28. člen omenjenega zakona določa kot pogoj za predčasno pokojnino, da je zavarovalec dopolnil pokojninsko dobo najmanj 35 let in starost 55 let. Zato boste lahko uveljavili pravico do predčasne pokojnine, ko boste dopolnili 35 let pokojninske dobe. Če boste takrat zahtevali predčasno pokojnino, bo ta znašala 66 % pokojninske osnove. Starostna pokojnina, do katere bi imeli pravico takrat, ko bi dopolnili 60 let starosti, bi znašala 75 % pokojninske osnove. Tako odmerjena pokojnina pa se bo zmanjšala za vsako leto, ki vam bo manjkalo do 60 let, za 4 %, skupno za 3 leta torej za 12 %, tako da bo znašala predčasna pokojnina ob dopolnjeni starosti 57 let in 35 let pokojninske dobe 66 % pokojninske osnove.

M. VEHOVEC

KUPON za pravno posvetovalnico DE

NA ROB OBČNEMU ZBORU RADOVLJIŠKIH
SINDIKATOV

Zaposlovanje - najbolj pereč problem

Občni zbor radovljiških sindikatov je za razliko od drugih podobnih sindikalnih sestankov, na katerih je po navadi osrednja tema razprave gospodarjenje v občini, minil v nekoliko drugačnem ozračju. Predvsem so številni delegati v razpravi spregovorili o tistih najbolj perečih problemih, ki trenutno najbolj tarejo delovne ljudi v radovljiški občini, in o tistih problemih, za katere so menili, da jih je treba na takšnem zboru tudi začeti reševati. Med temi problemi pa naj omenimo zlasti problematiko zaposlovanja, nato naloge sindikatov pri programiranju nadaljnjega razvoja radovljiške komune in s tem možnosti za porast življenjske ravni zaposlenih.

JE Z GOSPODARJENJEM RES VSE V REDU?

Kot že rečeno, gospodarjenja in uresničevanja gospodarske reforme v podjetjih radovljiške občine se v razpravi na občnem zboru — razen predsednika radovljiške občinske skupščine — ni nihče dotaknil. Zato naj tokrat povzamemo le misel predsednika radovljiške občinske skupščine tovariša Kajdiča.

«...v gospodarjenju podjetij radovljiške občine ni večjih problemov. Kot je znano, večina podjetij v občini dokaj dobro gospodari. Toda to trenutno zadovoljstvo ob dobrem gospodarjenju nas ne sme uspavati!»

«Je res vse tako v redu v naših podjetjih?», so se spraševali mnogi delegati na občnem zboru. Toda niso se spraševali v razpravi na občnem zboru.

Takšna in podobna vprašanja, ki verjetno niso bila povsem brez osnove, je bilo slišati v odmoru, ko so delegati vsak zase ali v skupinah komentirali misli posameznih govornikov.

A vseeno si odgovorov na ta vprašanja niso izluščili.

ODPUŠČANJE DELAVCEV ZAMEGLJUJE ODNOSE

Kaj pa so v razpravi povedali posamezni delegati v zvezi z zaposlovanjem in vse večjim naraščanjem števila brezposelnih delavcev, o čemer je bilo pravzaprav zelo veliko povedanega na občnem zboru?

Jože Vidic, predsednik občinskega sindikalnega sveta, je v poročilu med drugim zapisal: «Reformni pogoji gospodarjenja so zaostriili odnose pri zaposlovanju tudi v radovljiški občini, zlasti velja to za mlade ljudi. Število nezaposlenih delavcev narašča. Naj povem, da je samo naše največje podjetje v občini, to je Tovarna verig iz Lesc, število zaposlenih v pri-

merjavi z enakim obdobjem lani zmanjšalo kar za 95 delavcev. Podobno so storila tudi nekatera druga podjetja. Prav malo pa je podjetij, ki so v tem obdobju povečala število zaposlenih...»

Te besede so spodbudile marsikatero delegata, da se je oglašil v razpravi. Predvsem pa so vsi soglašali, da odpuščanje delavcev in zapiranje vrat delovnih organizacij pred mladimi delavci, tudi pred strokovnjaki, ne bo pripomoglo k hitrejšemu gospodarskemu napredku delovnih kolektivov.

«Zlasti ne smemo biti zadovoljni s kadrovskimi strukturami v posameznih delovnih organizacijah,» je opozoril eden izmed delegatov, «še posebej sedaj, ko trkajo na vrata delovnih organizacij mladi, visoko izobraženi ljudje.»

Navedel je primer, da imajo v sedmih večjih delovnih organizacijah radovljiške občine, kjer je skupaj 3200 zaposlenih, kar 55 odstotkov nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev. V teh sedmih podjetjih je 26 obratov in le štirje obratovodje imajo visoko izobrazbo, medtem ko imajo preostali le srednjo ali celo nižjo strokovno izobrazbo. Še slabša je kvalifikacijska struktura v upravnotehničnih vodstvih teh podjetij. Od sedmih tehničnih direktorjev imajo samo 4 visoko izobrazbo, od komercialnih direktorjev samo eden, od računovodij prav tako samo eden, od sekretarjev podjetij pa imata samo dva visoko strokovno izobrazbo.

In še nekaj podobnih primerov bi lahko našli. Vsi pa samo znova potrjujejo, da delovne organizacije zapirajo vrata predvsem mladim strokovnjakom, saj je na spisku brezposelnih delavcev nekaj deset inženirjev, ekonomistov in drugih visoko strokovno izobraženih delavcev.

STALIŠČE RADOVLJIŠKIH SINDIKATOV

Zavoljo tega je razumljivo stališče občnega zbora radovljiških sindikatov, da mora perspektivni program razvoja radovljiške občine zagotoviti tudi možnost zaposlovanja mladih delavcev in strokovnjakov še posebej. Občinski sindikalni svet v Radovljici bo vztrajal še naprej, je rečeno v zaključkih, pri zahtevi po takšnem razvoju posameznih podjetij, da bodo zagotovila normalno zaposlovanje mlade generacije.

«Pri nadaljnjem razvoju radovljiške komune pa bi morali dati predvsem poudarek storitvenim dejavnostim, saj ima naša občina zlasti v turizmu, gostinstvu in trgovini posebno mesto in izredne možnosti. Zagotovo bi morali tudi mladino usmerjati, da bi se pri nadaljnjem šolanju odločala predvsem za poklice v turizmu, gostinstvu in trgovini,» je še dodal dosedanj predstnik občinskega sindikalnega sveta v Radovljici, Jože Vidic.

M. ŽIVKOVIČ

nama

LJUBLJANA

VSE ZA ZIMSKI ŠPORT

zopet v III. nadstropju trgovske nama v Tomšičevi ulici 2

- smuči vseh vrst in velikosti, z okovjem in brez njega
- varnostne vezi Tyrolia, Marker, Unikrom
- smučarski čevlji
- drsalke

Nakup tudi na potrošniški kredit!

Odloča naj sposobnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

utegnila ponoviti, če bi vztrajali pri formalnostih tudi za razpise drugih vodilnih delavcev. Več delovnih organizacij je ugonilo v statutih termin za razpise 1971. leto. Nekdo je izračunal, da bi tedaj objavili dnevno približno 20 razpisov. Predvidevanja tudi opozarjajo, da bo tedaj blizu tri četrtine vodilnih delovnih mest zasedenih z ustreznim kadrom, ki bo prav gotovo ponovno izbran po razpisnem postopku. Zato so po udarili na razširjeni seji mariborskih sindikatov, da je potrebno spremeniti tudi reelektijski postopek za vodilne delavce in da slioh ne bi bilo potrebno predpisovati posebne štiriletne preverjanja, saj omogoča temeljni zakon o delovnih razmerjih kolektivom, da lahko nesposobnega vodilnega delavca zamenjajo kadarkoli z bolj sposobnim. Predlog za uvedbo postopka za ugotavljanje sposobnosti vodilnih delavcev, so povzeli mariborski sindikat stališče republikanskega sindikata, bi naj bila direktorjeva delovna dolžnost, kar bi v praksi lahko uresničili z zaostritvijo njegove osebne odgovornosti. Tako bi odpravili v delovnih organizacijah status vodilnih delavcev, saj bi jih izenačili z drugimi člani kolektiva, vendar pa bi hkrati povečali njihovo odgovornost. Zato bi bilo potrebno preverjati uspešnost in odgovornost vodilnih delavcev sproti, obvezno pa vsaj enkrat letno, na primer pri sprejemanju zaključnega računa delovne organizacije.

Ko so govorili o prihodnjem reelektijskem postopku, so na predsedstvu mariborskih sindikatov podprli stališča republikanskega sindikalnega sveta. Tako so sprejeli predlog, naj bi v delovni organizaciji, kjer so uspehi direktorjevega vodenja vidni in zato ni razlogov za zamenjavo, delavski svet po pristanku družbeno političnih skupnosti s svojim sklepom ponovno imenoval dotedanega direktorja delovne organizacije. V ta namen pa je potrebno po mnenju mariborskih sindikatov izdelati ustrezna merila za čim bolj objektivno presojanje uspešnosti dela direktorja in

njegovih ožjih sodelavcev. Zato bi kazalo izbrati v delovnih organizacijah že izoblikovane enotne kazalce o elementih dohodka in gospodarjenja po grupacijah. Pomemben element za ocenjevanje uspešnosti direktorjevega dela pa bi morali biti tudi notranji odnosi v kolektivu. Nadalje so menili na predsedstvu mariborskih sindikatov, da bi moral služiti za presojo sposobnosti direktorja in njegovih ožjih strokovnih sodelavcev poleg letnega proizvodnega načrta tudi resnični poslovni uspeh delovne organizacije. S takim merjenjem sposobnosti vodstva delovne organizacije bi zagotovili temeljito razpravo o zaključnem računu. Potrditev zaključnega računa bi bila potlej res odraz prepričanja večine članov delavskega sveta o uspešnosti ali neuspešnosti gospodarjenja delovne organizacije. Potemtakem delovnim organizacijam ne bi bilo potrebno čakati polna štiri leta, ampak bi lahko, če bi tako pokazal gospodarski položaj podjetja, razrešili direktorja že pred iztekom štiriletne mandatne dobe. Zato naj bi tudi delovne skupnosti že v svojih statutih predpisale minimalne pogoje za delovno mesto direktorja in za delavce na vodilnih delovnih mestih kot na primer izobrazbo, izkušnje, organizacijske sposobnosti itd., tako da bi vodilni delavci z izpolnitvijo teh pogojev res lahko zagotovili uspešen razvoj delovne organizacije. I. V.

LOGAŠKI SIDIKATI O ZAPOSLOVANJU

Kam z brezposelnimi

Osrednji problem, ki so ga obravnavali člani plenuma na zadnji seji občinskega sindikalnega sveta v Logatcu, je bil problem zaposlovanja in zlasti še naraščanje števila brezposelnih delavcev. Trenutno je prijavljenih pri ljubljanskem Komunalnem zavodu za zaposlovanje 110 brezposelnih delavcev za področje logaške občine. Vendar to ni povsem točna številka, saj

vsi nezaposleni niso prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje, tako da bi morali na območju logaške občine v resnici govoriti o najmanj 500 brezposelnih delavcih. To število pa pomeni kar 20 odstotkov brezposelnih delavcev v primeri s številom zaposlenih.

Kam torej z vsemi temi brezposelnimi delavci, v glavnem z mladimi ljudmi?

To je bilo vprašanje, na katero si niso znali povsem od-

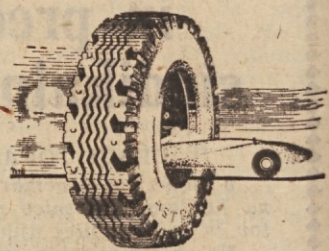
govoriti člani plenuma logaških sindikatov. V več kot triurni razpravi pa so le poskušali najti vsaj nekatere možne rešitve, da bi problem brezposelnih delavcev na območju logaške občine vsaj ublažili, če ne že popolnoma razrešili.

In katere so te rešitve?

Predvsem so se člani plenuma logaških sindikatov odločno zavzeli, da je treba čimprej izoblikovati takšno politiko zaposlovanja, da bodo delo dobili najprej tisti, ki jim je zaposlitev najbolj potrebna in pomeni zanje edini vir dohodkov za preživljanje. Takšno stališče logaških sindikatov ni brez osnove. Znano je namreč, da prav v logaških in žirovskih podjetjih dela precejšnje število delavcev, ki so doma pustili precej neobdelane zemlje, ki pa bi lahko bila ob smotrnem gospodarjenju za vsakogar lep vir dohodkov. Zavoljo tega bi morali po mnenju logaških sindikatov uvesti družbeni nadzor nad zaposlovanjem in pripomniti, da se morajo vsi delavci zaposlovati preko pristojne službe zaposlovanja.

Drugo pomembno stališče, ki so ga v zvezi z zaposlovanjem zavzeli logaški sindikati je, da je treba čimprej ukiniti različne honorarne zaposlitve, ki jih v logaških in žirovskih podjetjih ni malo. Zmanjšati pa je treba tudi število zaposlenih upokoencev vsaj na tistih delovnih mestih, kjer jih lahko takoj nadomestijo mlajši kadri. Predvsem pa so logaški sindikati priporočili občinski skupščini, da z vsemi družbenimi dejavnostmi v občini analizira razmere na področju zaposlovanja in da z ustreznim davčno politiko omogoči nastajanje novih in razširitev sedanjih podjetij storitvene dejavnosti, pa naj že bo v družbenem ali v zasebnem sektorju.

M. Ž.

Veletrgovina

Ljubljana, Bežigrad 6

vas vabi, da izberete iz sortiranih zalog:

Osnje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike, gumijevce, gumijeve ploščice, palice, gumijevce, profile, klinasta in pogonska jermena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijevce izdelke, tehnični tekstil, klobučevina, auto, vrvarske izdelke, polirne likalce, dekorativne tkanine in vrvice, zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maska, očala, enkravice, obuvjala, čevlji, plastične mase za predelavo, luvituri, vinil, etnaz, altrapas, stragulo, plastične mase, gumo in usnje, barve in ake, usnjeno tekstilno, platiteno in kovinsko galanterijo, pisalne, računske, frankirne, čilicovodke, razmnoževalne in zrisne stroje ter telefonirne stroje, opremo za gostinstvo, pekarsko opremo in opremo za mlinarsko industrijo

Rudniki svinca in topilnica Mežica

Naše akumulatorje znamke MUNJA, Zagreb in VESNA Maribor, prav tako akumulatorje tujih firm lahko od slej kupite po nižjih cenah v naših lastnih prodajalnah v

- Ljubljani, Ilirska 7
- Zagrebu, Trg žrtava fašizma
- kmalu tudi v Mariboru na Tržaški cesti

POČITNIŠKA SKUPNOST

alpe adria

SINDIKALNIM ORGANIZACIJAM

Dolgoletna želja, da bi tudi v Ljubljani imeli drsalno revijo, se nam tokrat uresničuje. V zadnjem mesecu letošnjega leta boste imeli priliko spoznati svetovnoznano ameriško drsalno revijo «HOLIDAY ON ICE 1967». V dvournem programu boste v splošni hali Tivoli spoznali mojstrovine večkratnih svetovnih prvakov SJOUBE DIKSTRA, EVE IN PAVLA ROMANOVA in še vrsto prvakov v UMETNOSTNEM DRSANJU. Prireditve, ki bodo v času od 12. do 28. decembra, sovpadajo s prireditvijo novoletnega sejma na Gospodarskem razstavišču, kar je posebno ugodnost za obiskovalce izven Ljubljane, ki bodo ob enkratnem prihodu v Ljubljano lahko obiskali novoletni sejem in revijo. Zanimanje za drsalno revijo izven naših meja nam narekuje, da čimbolje organiziramo obisk našim delovnim ljudem. Predsednikom sindikalnih organizacij priporočamo, da napravijo za to primerno reklamo in seznanijo svoje članstvo o naslednjih možnostih: — da Počitniška skupnost ALPE-ADRIA, organizacija za domači turizem, oddih in rekreacijo, sprejema kolektivne prijave — naročilnice za obisk revije: — prodaja vstopnice posameznikom in — kolektivom iz oddaljenih krajev omogoči prevoz s posebnimi avtobusi.

Zaradi pravočasne oskrbe vstopnic priporočamo vsem, ki boste prevzeli skrb za rezervacijo potreb da javite vaše želje naši recepciji pisмено na naslov: Počitniška skupnost «Alpe-Adria», Ljubljana, Masarykova 44, ali po tel. št. 311-372, 310-264.

PRIREDITEV BO NASLEDNJE UNEVE:

12. 12. — torek ob 19.30	20. 12. — sreda ob 19.30
13. 12. — sreda ob 19.30	21. 12. — četrtek ob 17.
14. 12. — četrtek ob 17.	22. 12. — petek ob 19.30
15. 12. — petek ob 17.	23. 12. — sobota ob 19.30
16. 12. — sobota ob 19.30	24. 12. — nedelja ob 16.30
17. 12. — nedelja ob 16.30	25. 12. — ponedeljek ob 17.
19. 12. — torek ob 17.	26. 12. — torek ob 17.

CENE VSTOPNIC SO NASLEDNJE:

I. parter — fotelji	28 N-din
II. parter — stoli	25 N-din
III. parter — stoli	20 N-din
III. tribuna — sedeži	20 N-din
IV. tribuna — sedeži	15 N-din

PRIČAKUJEMO VAŠA NAROČILA IN SE PRIPOROČAMO!

STARE NAPAKE SE NE SMEJO PONOVI

JANKO POŽAR, sekretar

Gozdnega gospodarstva iz Postojne, pozna razmere v njihovem podjetju morda bolj kot katerikoli član kolektiva. Zavoljo tega se tudi ni bilo težko z njim pogovarjati. In ko sva skupaj brskala po problemih, ki bi jih v tem razgovoru načela, je bilo Janku Požarju kaj kmalu jasno, kaj jih trenutno najbolj tare in v čem so največje ovire, da ne dosega v gospodarstvu še boljših rezultatov.

»Ko si bomo izoblikovali takšna merila nagrajevanja, ki bodo ob vsakem času stimulativna za slehernega zaposlenega v našem podjetju, potem verjetno ne bomo ob polletju ali ob triletnem ugotavljali, da smo slabo gospodarili, kot se je to primerilo ob letošnjem prvem polletju,« je pripovedoval sekretar Gozdnega gospodarstva iz Postojne.

»Ali naj to pomeni, da so bila edino slabo izoblikovana merila nagrajevanja vzrok,

da niste dosegli še boljših rezultatov gospodarjenja?»

»Ne v celoti,« je na kratko odgovoril in nadaljeval:

»V precejšnji meri pa so prav slabo izoblikovana merila nagrajevanja na delavce v neposredni proizvodnji, to je na sekače, vplivala, da nismo še boljše gospodarili. Zlasti so na delavce vplivala slabo izoblikovana merila nagrajevanja v tako imenovanih zimskih mesecih, ko so naši delavci mnogokrat odvisni tudi od vremena in drugih težkih pogojev, da ne dosežejo tistih norm, kot jih lahko zmorejo v poznih spomladanskih in seveda v poletnih mesecih, ko je pri nas sezona na višku...«

»V čem ste ga pravzaprav polomili, če lahko tako vprašam?»

»Ko smo oblikovali merila nagrajevanja za proizvodnjo v za nas nesezonskih mesecih, smo sprva predvideli, da bi znižali normo vsem delavcem v aprilu in novembru za deset odstotkov, v ostalih zimskih

mesecih pa za dvajset odstotkov. Ali z drugimi besedami povedano: vsak delavec bi moral v zimskih mesecih dnevno proizvesti le 2,70 kubika lesa namesto treh kubikov raznega lesa, kolikor znaša normalna norma v poletnih mesecih. Če bi tako ostalo, bi bilo morda vse v redu. Toda, kot sami pravite, smo ga polomili, ko smo dopustili, da so prizadeži delavci pred samoupravnimi organi skoraj izsilili še večje znižanje norm. Dosegli so za april in november dajsetodstotno znižanje, za zimске mesece pa kar tridesetodstotno znižanje norm...«

Kaj se je zgodilo?

To pa je bilo do neke mere zares usodno za ves kolektiv postojnskega Gozdnega gospodarstva.

Posamezni sekači so v poznih jesenskih in seveda zimskih mesecih in če je bilo vreme naklonjeno, kaj hitro dosegli normo. Tudi ob enajstih dopoldne so imeli že nekateri normo za sabo. Toda naprej

niso delali, raje so odšli domov.

Janko Požar takole komentira te dogodke:

»Delavci niso hoteli presejati norm predvsem zavoljo tega, da ne bi mi na upravi, kot so nam delavci kasneje

očitali, prehitro zvišali norm. Tako pa raje niso delali, zaslужili pa so vseeno primer-no...«

»Kaj pa je vse to pomenilo za podjetje?»

»Razumljivo dokaj slab gospodarski uspeh, kot sem že povedal. Naj povem samo primer, da nas je takrat, ko še nismo imeli takšnih meril nagrajevanja v zimskih mesecih, veljal proizvedeni kubik lesa le 269 starih dinarjev, zdaj po novem pa kar 653 starih dinarjev. To pa so pri velikih količinah lesa že lepi milijoni.«

Kljub dobremu namenu, da bi slehernega zaposlenega nagradili dejansko po vloženem delu, jim v Gozdnem gospodarstvu Postojna očitno to ni uspelo.

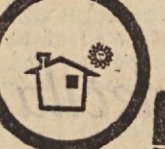
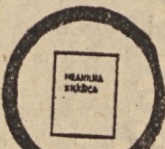
»Kaj boste zdaj storili in kaj ste morda že ukrenili, da se v bližnjih zimskih mesecih ne bi spet kaj takega ponovilo?»

»Predvsem naše strokovne službe in pa komisija za nagrajevanje intenzivno delajo za to, da bi čimprej izoblikovali takšna merila nagrajevanja, ki bodo stimulativna tudi tedaj, če katerikoli od delavcev preseže normo tudi za več odstotkov. Kakšna bodo ta merila, pa vam za zdaj še ne morem povedati, ker še niso povsem izoblikovana. Nočemo se prenapliti, kajti težko je popravljati zamujeno. Hočemo biti temeljiti, predvsem pa pri merjenju slehernega dela dosledni, da se nam ne bodo ponovile stare napake.«

M. Ž.

Novo veliko nagradno žrebanje

Vlagatelji vezanih, stanovanjskih in kmetijskih hranilnih vlog, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad 1 leto, ste vključeni v veliko nagradno žrebanje

KB
LJUBLJANA

Glede samouprave in administrativne ureditve otroškega varstva so se Mariborčani po večini izrekli za skupnost, sicer pa so menili, da bi morali službo, ki bo opravljala administrativne posle, določiti za vsoto republiko enotno. Zategadelj naj zakonodajalec upošteva mnenje večine in to večinsko mnenje tudi uzakoni.

I. VRHOVČAK

Z MARIBORSKEGA POSVETA O OSNUTKU ZAKONA O SKUPNOSTIH OTROŠKEGA VARSTVA IN FINANCIRANJU NEKATERIH OBLIK DRUŽBENEGA VARSTVA OTROK V SR SLOVENIJI

OBČANI KROJIMO ZAKON

Sredi minulega in v začetku tega tedna je organiziral republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo področna posvetovanja z udeleženci razprav po občinah o osnutku zakona o skupnostih otroškega varstva in financiranju nekaterih oblik družbenega varstva otrok v SR Sloveniji. Posveti so bili v Mariboru, Celju, Ljubljani in v Novi Gorici.

Za vse posvete veljata dve osnovni ugotovitvi. Sprejem zakona, ki bi naj zagotovil izdatnejše in bolj enakomerne vire sredstev za razvoj otroškega varstva, pozdravljajo občani z velikim zadovoljstvom. O tem pričajo prizadevne razprave, ki bodo nedvomno prispevale k bogatejši, predvsem pa bolj precizni vsebini zakona. Druga ugotovitev, ki izhaja sicer že iz same organizacije posvetov, pa je prizadevanje sestavljavcev osnutka zakona, da bi dopolnili svoje delo v osnutku s konkretnimi pripombami kar največjega števila občanov, se z njimi sporazumeli za skupni vsebinski okvir zakona, ki bi naj bil na tak način resnični odraz želja in potreb naše družbe po organiziranem varstvu otrok.

V današnjem prispevku povzemamo le razpravo, ki je bila minuli teden v Mariboru in jo je vodila članica Izvršnega sveta SRS Zora Tomičeva.

Mariborske razprave so se udeležili predstavniki 13 občin in večino njihovih pripomb k osnutku zakona bi mogli strniti na skupni imenovalec. Potrebe po izdatnejši skrbi za varstvo otrok so nas tako prerasle, so poudarili nekateri udeleženci posveta, da se najbrž ne bi smeli posluževati le osnovnih treh podatkov in z njimi opozarjati in prepričevati, da je potrebno več storiti za razvoj organizir-

ranega otroškega varstva. Ti podatki so: 40% zaposlenih žensk, 4% otrok v organiziranem varstvu in 40% otrok, ki ne dokonča uspešno osnovne šole. Prav ti odnosi kažejo na to, da mora zakon predvsem pokazati določeno na financiranje, ki bodo bolj usklajali doslej nezdržno razmerje med zaposlenimi družinami, nezavarovanimi otroki in stoterimi problemi, ki jih povzroča pomanjkljiva

družbena skrb za vzgojo, zdravje in varnost najmlajših občanov.

Zaradi tega mora zakon rešiti osnovni problem: stalne vrste vire sredstev, s katerimi bi morale v glavnem razpolagati občine. Republika bi se naj potegovala za del sredstev le na osnovi izdelanih programov.

TRKANJE NA ZAVEST NE GRADI BAZE OTROŠKEGA VARSTVA

Na posvetu so sicer podprli 2-odstotno stopnjo za potrebe otroškega dodatka in otroškega varstva, vendar so hkrati poudarili, da bi morali zakon zavezati za plačevanje prispevka vse aktivne prebivalce in tako zajeti vse dohodke iz delovnega razmerja. Predstavniki iz Pomurja so posebno opozorili na delavce, ki so začasno poseljeni v tujini in ki bi jih moral zakon v določilu o plačevanju prispevka prav tako zajeti, saj so njihovi otroci doma in potrebni še posebne pozornosti pri varstvu in vzgoji.

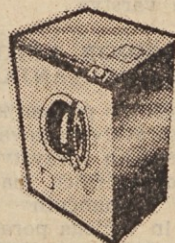
Ko so razpravljali o določilu osnutka zakona, ki našteva druge vire sredstev za financiranje otroškega varstva, udeleženci posveta niso bili zadovoljni s sedanjo formulacijo v osnutku. Predlagatelje osnutka so opozorili na dosedanje težave pri zbiranju sredstev za potrebe otroškega varstva, ki so jih zbirali v občinah po načelu dobre volje in po katerem je bila skrb za otroško varstvo naloga vsakogar in hkrati nikogar. Dosedanje izkušnje bi nas morale zato izučiti, da trkanje na zavest in dobro voljo ne gradi baze otroškega varstva, ampak da bi jo lahko zgradili le z zakonom določeni financiranj. Če želimo stopiti z daljšim korakom v razvoj otroškega varstva, so poudarili v Mariboru, potem mu je potrebno zagotoviti tudi denarno osnovo. Poleg večjih zmogljivosti se namreč kažejo tudi druge potrebe, ki jih narekuje predvi-

den deljen delovni čas, ki bo hkrati raztegnil delovni čas v varstvenih ustanovah, prav tako pa bodo predvidene spremembe vplivale na delavnik v šolah in

še večji pritisk na celodnevno bivanje v šolah. Tak nov delovni dan bodo še posebno občutili industrijski kraji in večja upravna središča.

DOLOČITI MERILA ZA TROŠENJE SREDSTEV

Raznolikost potreb po družbeni skrbj za otroke med mestom in podeželjem se je najbolj odrazila v razpravi o namenskem trošenju sredstev. Predstavniki mestnih občin so vztrajali, da je potrebno v zakon zapisati, da se sredstva iz obveznega vira trošijo lahko samo za investicijsko izgradnjo in opremo varstvenih ustanov. Predstavniki občin s pretežno kmečkim zaledjem pa so menili, da je potrebno razširiti merila za trošenje sredstev. Na desetino družin živi v raztresenih zaselkih in vaseh in zaradi tega bi bilo v takih primerih nesmotrno graditi varstvene ustanove. Toliko večje potrebe pa se kažejo na podeželju v prehrani šolskih otrok in raznih oblikah šolskega varstva. Na posvetu so se zato sporazumeli in predlagali, da bi naj zakon sicer dopustil širše trošenje sredstev iz osnovnega 2-odstotnega vira, hkrati pa določil natančna merila, ki bodo usmerila namembnost sredstev tako, da bodo v občinah reševali tiste oblike družbene skrbi za otroke, ki so za neko okolje najbolj ustrezne.

Najnovejši model pralnega stroja

ALGOR

in vse druge vrste pralnih strojev, avtoradio

Blaupunkt ter National in vse druge vrste radijskih aparatov za avtomobile in dom dobite pri tvrdki

Bresciani Bruno

Ellektrodomestici —

Radio — TV

prodaja in popravila

Opčine (Trst), Via Nazionale 47, tel. 221711

PLAČLJIVO V VSEH VALUTAH

S kladivom...

V Zagorju ob Savi je vzbudila nedavna anketa o tem, koliko neposrednih proizvajalcev nima stanovanja, vsesplošno pozornost. Vsa zadeva okrog tega ne bi bila tako zanimiva, če ne bi ob tej priložnosti prišlo na dan še neko drugo spoznanje, ki je na mah »podrlo« dokaj vztrajne ugotovitve nasprotnega tabora. En del »poznavalcev« je namreč vztrajno zatrjeval, da so potrebe po stanovanjih v družbenem sektorju lastništva v glavnem zadovoljene in da se vsi prosilci brez ustreznih stanovanjskih prostorov ogrevajo za to, da bi ob podpori svojih delovnih organizacij dogradili lastna stanovanja. Kratko malo: čemu združevati sredstva podjetij za blokovno izgradnjo stanovanj v družbenem lastništvu, ko pa je očitno, da je »lastninski nagon« tolikšen, da bodo poslej v občini Zagorje gradili le individualna stanovanja? Ob tem so »poznavalci« še opozarjali na to, da je v Zagorju že več kot poldrugo leto praznih sedemdesetih novih stanovanj, ki jih je Gradbeno podjetje zgradilo za trg, zdaj pa ne najde kupcev, predvsem ne kupcev s strani delovnih organizacij.

Raziskava je osvetlila še hodnje izrazito podpirati samo drugo plat medalje. V anketi

je namreč kar 235 neposrednih proizvajalcev odgovorilo, da nimajo stanovanja in da pričakujejo podporo v svojih podjetjih, ki bi morala pospešeno skrbeti tudi za nadaljnjo izgradnjo stanovanjskih blokov. V celoti je okrog 300 delavcev menilo, da jim njihovi osebni dohodki ne dovoljujejo niti pomisliti na zidavo lastnih stanovanj. In res: podatki o gibanju osebnih dohodkov prosilcev so pokazali, da je med anketiranci največ neposrednih proizvajalcev z okrog 700 do 800 N-din mesečnih dohodkov. Anketa je še pokazala, da bi utegnili največ 20 do 30% anketiranih sodelovati, namreč sodelovati v znatnejšem obsegu s svojimi osebni dohodki pri sofinanciranju stanovanj v družbenem sektorju lastništva. Vsi drugi si pač tega ne morejo privoščiti, ker morajo večji del svojih dohodkov porabiti za preživljanje svojih družin.

Pri vsej stvari pa gre še za to, da so nameravali nekateri krogi dokazati, da se blokovna gradnja ne splača, da je predraga, da se je družbena skupnost že dovolj angažirala s tem, ko je doslej zgradila nad 1000 novih stanovanj v občini v družbenem sektorju lastništva in da kaže v prihodnje izrazito podpirati samo tiste, ki so sposobni prispevati

bistven delež za sofinanciranje svojih stanovanj. To je sicer vse prav in lepo. Stanovanje postaja res dobrina, za katero bo moral vsakdo v prihodnje poseči tudi v svoj žep, vprašanje pa je, če bodo zmogli to zares vsi prosilci. Po tej logiki bi potemtakem okoli tristo neposrednih proizvajalcev moralo čakati toliko časa, da bi vsi tisti, ki razpolagajo s svojimi sredstvi, dobili še dodatno podporo v obliki posojil v svojih kolektivih, si postavili svoja lastna stanovanja, zatem pa, kar bi ostalo, namenili za vse tiste »nesrečneže«, ki si nikoli ne bodo mogli privoščiti razkošja, da bi postali lastniki stanovanj. Nekdo je baje izračunal to »čakalno dobo« in pristal tam v letu 1985.

Primer rudnika rjavega premoga kaže, da so edinole tu sklenili nadaljevati izhajeno pot: namreč še naprej graditi stanovanjske bloke za vse tiste rudarje, katerih osebni dohodki ne dovoljujejo, da bi vsaj bistveno prispevali za to dobroto. Prav pa bo, če se bodo sindikati zavzeli za to, da bi vsi tisti prosilci, katerih osebni dohodki niso veliki, vsaj simbolično sofinancirali bodoča stanovanja.

-m-

... po prstih

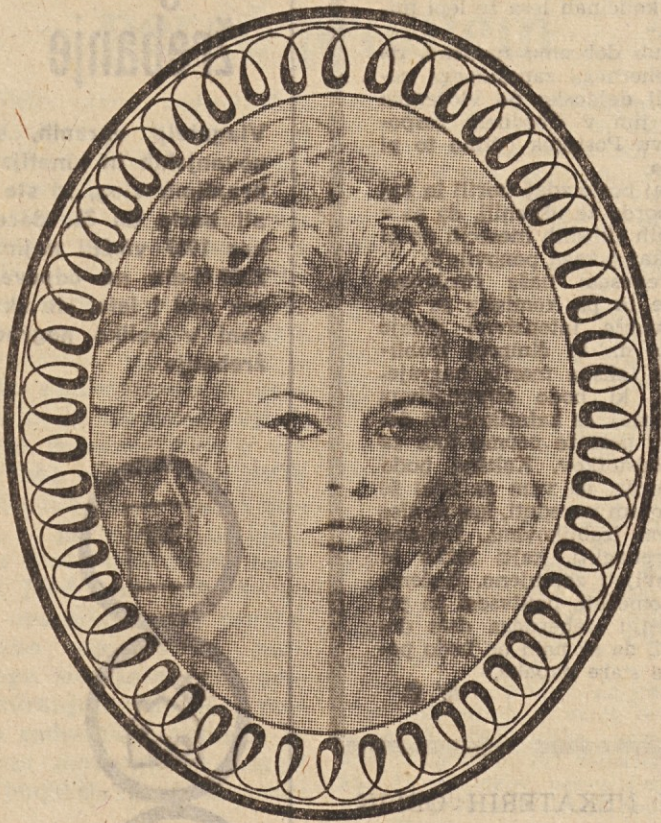

Kadar se odločite za nakup pletenin, zahtevajte samo izdelke z zaščitnim znakom »Almira«, alpska modna industrija Radovljica.

Izdelujemo kvalitetne moške, ženske in otroške pletenine po najnovejši modi.

BB

BRIGITTE BARDOT

rdečila, ki ne
spremenijo barve

DOPIŠNIKI POROČAJO

● KOČEVJE:

Ne razširjamo administracije

V javnih razpravah o osnutku republiškega zakona o otroškem varstvu so se udeleženci posvetovanj v kočevski občini zavzemali za to, naj bo v prihodnje otroško varstvo preprosto, a vendar učinkovito. Sredstva, namenjena za te namene, se naj uporabijo za širši krog otrok. Doslej je bilo namreč v občini Kočevje deležnih otroškega varstva nekaj nad 300 otrok in to v krajih, kjer delujejo varstvene ustanove, to je v Stari cerkvi, Rudniku, Kočevski reki in Kočevju. Zraven razširitve otroškega varstva v ostale kraje bo potrebno v prihodnje posvetiti več skrbi za letovanja zdravstveno šibkih otrok, ureditvi varstvenih ustanov v ostalih krajih, opremiti obstoječih ustanov itd.

Novi osnutek zakona predvideva ustanovitev republiške skupnosti otroškega varstva in temeljnih skupnosti v občinah z lastnimi administracijami ali republiške in občinske sklade otroškega varstva z lastnimi upravnimi odbori. V razpravi o organizaciji te službe obstajajo pomisleki, da bo ta služba precej draga. Obstajajo predlogi, naj bi administracijo v tej zvezi poenostavili in da bi mogoče te naloge prevzele pred nedavnim ustanovljene izobraževalne skupnosti. S takim načinom bi tudi dosegli, da ne bi imeli varstva ločenega od vzgoje in pouka.

V. D.

Ustavite se v Opčinah pred Trstom!

Ni potrebno, da se trudite dalje. Zapomnite si le našo firmo

CALZOLERIA R. ZERIAL

OPICINA — TRIESTE, Via Nazionale 32 — Tel. 221-062
Imamo stalne zaloge najnovejših modelov. Bogata izbira — najnižje cene.
Postrežemo v slovenščini.

● PTUJ:

Analiza o socialnem stanju nezaposlenih

Na seji sveta za gospodarstvo občine Ptuj so precej časa posvetili problemu zaposlovanja, še posebno, ker število začasno nezaposlenih nenehno narašča. Precej težav ima prav mladina, ki se želi prvič zaposliti, ki ni niti zavarovana ter so med drugim menili, da bi tudi ti ljudje morali biti vsaj zdravstveno zavarovani, če hočemo, da se njih zdravstveno stanje ne bo poslabšalo, kar bo pozneje čutila vsa družbena skupnost.

Da bi skupščina občine Ptuj dobila nekakšen pregled socialnega stanja brezposelnih, so na seji sprejeli sklep, da se naj za vse brezposelne izdela potrebna analiza ter najbolj socialno ogroženim dodeli še posebna denarna pomoč, razen tega naj bi ustrezne službe prav tem ljudem čimprej našle ustrezno zaposlitev.

F. HOVNİK

● ORMOŽ:

Več ljudi se je odselilo, kot pa je naravni prirastek

Po podatkih je v Ormožu sedaj blizu 160 ljudi, ki so začasno nezaposleni. Kljub vsemu pa v Ormožu računajo, da bo število zaposlenih ob koncu letošnjega leta manjše od povprečja v lanskem letu. Ni pa seveda pričakovati, da bi delovne organizacije v bližnji prihodnosti na novo zaposlovale delavce.

Omeniti velja, da se je, posebno v lanskem letu, izselilo iz Ormoža kar 238 ljudi, oziroma 29 več, kot pa je bil naravni prirastek ter je to odseljevanje preseglo povprečje zadnjih 15 let. Tudi v letošnjem letu računajo, da bo odšlo iz ormoške občine skorajda enako število ljudi. Morda še podatke, da se je število zaposlenih v primerjavi z letom 1963 zmanjšalo v ormoškem gospodarstvu kar za 30 odstotkov.

F. H.

Razmejimo dolžnosti in odgovornost!

(Nadaljevanje s 1. strani)

kovno voditi delo zdravstvene službe ter ji pomagati v razvijanju ustreznih organizacijskih oblik in metod v poslovanju. Dejstvo, da bi bil prav ob sedanjih reorganizacijah republiški zdravstveni center kot strokovni vrh še kako potreben, je poročilo sklep predsedstva, da je treba nujno storiti vse, da bi organ začel takoj učinkovito delovati.

S tem, ko bi polno zaživel republiški strokovni vrh, bi najbrzi odpadla vrsta zavor integracijskih procesov, kot so na primer lokalistični interesi ustanoviteljev zdravstvenih zavodov, ki omalovažujejo strokovne predloge. Odpadle bi težave pri iskanju konceptov posameznih regij, ki domala vsaka zase išče svojo pot v dobri veri, da je najboljša, najbolj učinkovita. In tako se subjektivnim zavoram integracije pridružujejo še objektivne zavore. Vendar pa republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti vztraja na stališču, da je treba spoštovati zakonska določila o reorganizaciji osnovne zdravstvene službe in jih uveljaviti v predvidenih rokih. Meni, da se je treba odločno upreti vsem subjektivnim težnjam, ki zavirajo proces reorganizacije, zlasti še, če izvirajo iz ozkih osebnih in lokalističnih interesov (kdo bo direktor, v kateri občini bo sedež novega zavoda itd.). Pri tem je treba ugotoviti, da kasnitev v procesu reorganizacije povzročajo predvsem neizdelana strokovna stališča o pravnih in ekonomskih organizaciji in ne toliko neizdelana stališča o organizaciji medicinskega dela v bodočih zdravstvenih domovih. Zato je po mnenju RO nujno treba pospešiti delo pri dograjevanju bodočih samoupravnih mehanizmov, ki bodo logičen subjekt organizacije dela v združenih zdravstvenih domovih in nadaljnji nosilci vseh samoupravnih procesov v bodoči organizaciji osnovnega zdravstvenega varstva.

V NASLEDNJE LETO BREZ STARIH PRIMANJKLJAJEV

Precejšnji primanjkljaji v skladih zdravstvenega varstva in tudi v mnogih zdravstvenih zavodih so posledica manjše realizacije finančnih načrtov skladov in večjega porasta stroškov, kot je bilo predvideno, neuravnovešene potrošnje zaradi

manjkajave prenašamo iz leta v leto.

Nujno je potrebno, so sklepili na seji, da zdravstveni zavodi v sodelovanju z zdravstvenimi centri izdelajo sanacijske načrte, ki ne smejo biti površinski, enostranski ali samo formalni. Odgovornost za sanacijo stanja v tistih zavodih, ki imajo primanjkljaje, leži predvsem na delovnih skupnostih in vodstvih zdravstvenih zavodov samih. Ne glede na to pa se te odgovornosti ne morejo odreči tudi skladi oziroma skupnosti socialnega zavarovanja niti družbeno politične skupnosti. RO sindikata družbenih dejavnosti zavrača mnenje nekaterih kolektivov in posameznikov, da je izhod iz primanjkljajev v spremembi prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje in meni, da je sanacija tekočega poslovanja v okviru sedanje prispevne stopnje možna. Seveda pa morajo zdravstveni zavodi v okviru sanacijskih načrtov storiti vse, kar največ morejo, da bi stanje normalizirali. Če bi posamezni zdravstveni zavodi tega ne storili, je treba poseči tudi po skrajnih ukrepih, pa četudi je to prisilna uprava.

SPLOŠNI SPORAZUMI — POMEMBEN SESTAVNI DEL SISTEMA FINANCIRANJA

Po mnenju RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti je treba vztrajati na instituciji splošnih sporazumov. Treba je zagotoviti, da bodo postali pomemben sestavni del sistema financiranja zdravstvenega varstva. To ne velja samo za naslednje obdobje, pač pa tudi za

leto 1968. Ze sedaj ne bi smeli dopustiti, da bi zaradi nespoštovanja sporazumov bili prizadeti tisti, ki so se vključili v reformna prizadevanja in da bi bili v ugodnejšem položaju tisti, ki se v ta prizadevanja niso vključili. Glede sanacije deficitov v skladih zdravstvenega zavarovanja se RO zavzema za to, da bi skupnosti socialnega zavarovanja v sodelovanju z Izvršnim svetom skupščine SRS in pristojnim sekretariatom pripravile tak sanacijski načrt, ki bo onemogočil kakršnokoli prenašanje primanjkljajev oziroma obveznosti iz preteklih let v breme prispevne stopnje za leto 1968.

Na osnovi razčiščene finančne situacije za leto 1968 je po mnenju RO nujno, da se med skupščino SRS (ali Izvršnim svetom), skupščino socialnega zavarovanja, zdravstvenimi centri in Zvezo sindikatov sklene družbeni dogovor o osnovah in merilih za vrednotenje dela oziroma za financiranje zdravstvenega varstva. Pri tem bi morali upoštevati zlasti:

● objektivni sistem formiranja in delitve dohodka v bol-

nišnicah na osnovi vrednotenja opravljenega in družbeno potrebnega dela,

● populacijski princip in standardne stroške kot osnovo za financiranje zavodov osnovnega zdravstvenega varstva in

● ustreznosti sistem marž v poslovanju lekarn.

ODPUŠČANJE DELAVCEV LE SKRAJNI UKREP

V razpravi so člani predsedstva načeli tudi vprašanja, ki se pojavljajo v procesu racionalizacije zdravstvenih zavodov. To so vprašanja odvečnih delovnih mest oziroma preštevilne zaposelbe teh mest. Republiški odbor se je odločno postavil na stališče, da je treba vsem zaposlenim jasno nakazati perspektive njihovega nadaljnjega dela in da je odpuščanje delavcev le skrajni ukrep. Prej je treba poiskati vse druge možnosti za izboljšanje ekonomičnosti poslovanja, če pa te ne zadoščajo, je treba zagotoviti v sodelovanju z zavodi za zaposlovanje in drugimi poklicnimi zavodi možnost zaposlitve takih delavcev drugje, bodisi v lastnem poklicu ali s prekvalifikacijo.

-ar

V KOPRSKI OBČINI BI MORALE DELOVNE ORGANIZACIJE PRESODITI GOSPODARSKO UTEMELJENOST NADURNEGA DELA IN HONORARNIH ZAPOSLOITEV

ZAPOSLOLILI BI LAHKO VEČ MLADIH, ČE...

Vprašanje zaposlenosti povzroča v koprski občini dolga vrsta skrbi, saj od skupnega števila nezaposlenih na območju komunalnega zavoda za zaposlovanje Koper, ki obsega razen obalnih občin še sežansko, postojnsko in ilirskobistriško, odpade na to občino 40 odstotkov. V omenjenih šestih občinah pa je bilo po podatkih Zavoda za zaposlovanje Koper ob koncu letošnjega avgusta okrog 1000 brezposelnih, strokovnjaki pa menijo, da je razen teh še okrog 1200 brezposelnih, ki niso registrirani in se bavijo z raznimi priložnostnimi deli.

Podatek, da pride na 40 tisoč zaposlenih 4 do 5 odst. nezaposlenih, sam po sebi ne bi bil tako zaskrbljujoč, če ne bi analize pokazale, da brezposelnost narašča in to predvsem zaradi subjektivnih razlogov. V nekaterih podjetjih so se na primer zatekli k odpuščanju delovne sile kot najlažjemu ukrepu, ko se niso dovolj hitro znašli v novih gospodarskih razmerah.

Najpomembnejši sklep na nedavni seji zbornice delovnih skupnosti skupščine občine Koper, na kateri so obravnavali izključno problematiko zaposlovanja, se je nanašal prav na to ugotovitev. Zbor je priporočil delovnim organizacijam, naj se ne poslužujejo avtomatičnih odpuštev delovne sile, ampak naj prej temeljito pregledajo možnosti, ki morda še niso izkoriščene. Enako priporočilo sta sprejela pred kratkim tudi oba zbornica skupščine na skupni seji ter v njem dodala, naj delovne organizacije, ki se na poti do intenzivnega gospodarjenja znaj-

DVA NOVA IZDELKA

TURIST — KRUH
s kumino
in
ROŽIČKI
izdeluje

dejo pred odpustom večjega števila delavcev, predhodno obvestijo predsedstvo skupščine, da bi bilo mogoče pravočasno ukrepati.

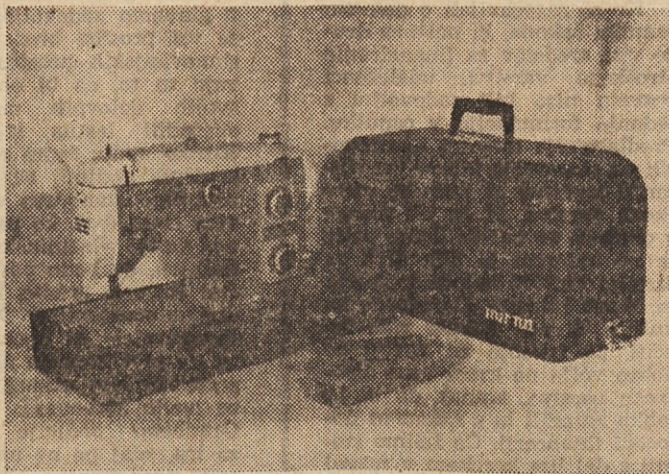
Naslednje priporočilo skupščine je bilo, naj delovne organizacije v prihodnje zaposlujejo nove delavce le prek Zavoda za

zaposlovanje. Dejstvo je, da so delovne organizacije v koprski občini v letošnjem prvem polletju 80 odst. vseh na novo zaposlenih zaposlile mimo zavoda, v glavnem po zvezah in poznanstvu. Ta pojav je tembolj negativen, ker so mnoga delovna mesta zasedli ljudje, ki niti nimajo ustrezne strokovne izobrazbe, po drugi strani pa je kot problem v ospredju zaposlitev ne ravno majhnega števila diplomantov strokovnih šol in celo fakultet.

Marsikaj si je pri reševanju nezaposlenosti — tako je bilo moč razbrati iz razprave na omenjeni seji koprske skupščine — obetati tudi od izpolnjevanja priporočila, naj delovne organizacije temeljito presodijo gospodarsko utemeljenost nadurnega dela, honorarnega zaposlovanja v poklicih, za katere je nadomestilo v nezaposlenih in toleriranju zaposlenih upoko-jencev, ki prejemajo visoke pokojnine. Na tako izpraznjenih delovnih mestih bi bilo mogoče zaposliti mlade strokovnjake, ki so trenutno brez dela.

Ker imajo delovne organizacije zaradi veljavnih predpisov pri zaposlovanju upoko-jencev in honorarnih delavcev olajšave pri dajatvah, je občinska skupščina sprejela poziv zveznim in republiškim poslancem, naj se v predstavnikiških organih zavzemajo za spremembe predpisov, ki zdaj spodbujajo zaposlovanje upoko-jencev in sklepanje civilno pravnih delovnih razmerij.

S. K.

TUDI ŠIVALNI STROJ SODI V VSAKO GOSPODINSTVO. SREČO IN ZADOVOLJSTVO PA VAM BO V HIŠO PRINESEL LE ŠIVALNI STROJ »MIRNA-VERITAS« AVTOMATIK, NA KATEREM LAHKO IZBIRATE MED 60 RAZLIČNIMI VZORCI. A KAR JE NAJVAŽNEJŠE! S 15. AVGUSTOM 1967 JE »MIRNA« TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV — ZNIZALA AVTOMATSKEMU ŠIVALNEMU STROJU »MIRNA-VERITAS«, CENO ZA 15 %.

CENJENI POTROŠNIKI! PREPRIČAJTE SE O IZREDNI KVALITETI ŠIVALNIH STROJEV PROIZVODNJE TOVARNE »MIRNA«.

Cilj zakona – spoštovanje človeka

Kljub nekaterim pomanjkljivostim temeljni zakon o delovnih razmerjih ni ovira za urejene odnose

Prav gotovo je temeljni zakon o delovnih razmerjih eden najbolj revolucionarnih zakonov, ki smo jih sprejeli po objavi ustave SFRJ. Ta zakon je v pravem pomenu besede temeljni zakon, saj v 155 členih prinaša okvirne osnove določbe, medtem ko podrobno reguliranje večine vprašanj prepušča delovnim skupnostim. Kljub temu, da je zakon v veljavi šele dobri dve leti, ga želijo mnogi, predvsem vodilni delavci, spremeniti. Svoje težnje zagovarjajo s tem, da prav temeljni zakon onemogoča hitro izvajanje gospodarske reforme. Hkrati pa pozabljajo na to, da niti nismo in morda niti ne znamo še izvajati določil temeljnega zakona. Ker o teh spremembah govorijo tudi že v odborih republiške skupščine in ker bo organizacijsko-politični zbor v kratkem o tem podrobno razpravljaj, objavljamo povzetek intervjuja, ki ga je v oddaji »Aktualnosti doma in v svetu« imel sodelavec radia Silvo Matelič s pomočnikom republiškega sekretarja za delo Radom Mikličem.

● **Malokateri zakon je deležen med seboj si tako nasprotujočih ocen, kot jih je deležen temeljni zakon o delovnih razmerjih. Se posebno je pogosto slišati trditve, da ni več primeren za uspešno sposodarjenje v novih, zahtevnejših razmerah, češ da povzroča odvečne težave pri naporih za racionalizacijo in modernizacijo poslovanja, organizacijo dela in tehnoloških postopkov. Kako gledate na takšne trditve?**

Takšnih sodb je res precej in značilno je, da bi nekateri sploh radi temu zakonu naprtili doberšen del odgovornosti za težave, s katerimi se srečujejo nekatere gospodarske organizacije. Slišati je mogoče celo trditve, da zakon delovnim organizacijam nalaga preveč odvečnega dela, ko jim prepušča urejanje delovnih razmerij. Namesto reda zakon tako baje odpira možnosti za neurejenost, za notranje razprtije, za pravno negotovost. Za takšnimi trditvami je kaj lahko odkriti težnjo, naj bi zakon v celoti urejal vsa vprašanja delovnih razmerij. Seveda so takšna stališča – zanikanje osnovnega izhodišča, na katerem je zgrajen zakon. Toda nekaj resnice je vendarle v teh trditvah. Zakon je namreč izdelan, kot da so pri nas samo velike, dobro organizirane delovne organizacije. Premalo pa računa s tem, da imamo kar lepo število majhnih organizacij, ki si že ves čas pomagajo na povsem preprost način: pravilnike prepisejo ali kupijo in tako zadostijo zakonu, ne pa, kar je najvažnejše, svojim potrebam.

● **Kakšna je možnost, da odpravimo te precej hude pomanjkljivosti?**

Treba je samo priznati in dopustiti možnost, da bi lahko manjše istovrstne delovne organizacije z medsebojnimi spora-

zumi uredile delovna razmerja. Takšni sporazumi naj bi imeli ali veljavo splošnega akta, ali naj bi delovne organizacije te sporazume prelele v svoje pravilnike, za kar pa menim, da že sedaj ni nobenih pravnih ovir. Najbrž ni mogoče samoupravne ga urejanja delovnih razmerij razlagati v tem smislu, da je vsako neposredno medsebojno sporazumevanje delovnih organizacij o tem urejanju nasprotno samoupravljanju. Z ureditvijo tega vprašanja pa bi od-

rečno zagotavlja mobilnost delavca v okviru njegove strokovnosti, kar ustreza potrebam delovnega procesa. Seveda pa v interesu delovnega procesa in delavca varuje načelo zaposlitve po sposobnosti, ko dovoljuje samo kot strogo izjemno razporeditev na delo, ki delavčevim sposobnostim ne ustreza. Kajpak pa mora biti za razporejanje v okviru delavčevih sposobnosti izpolnjen pglavitni pogoj: delovna organizacija mora imeti sistemizacijo delovnih mest,

in modernizacijo, kar pa seveda ne drži, kajti 102. člena sploh ni mogoče razumeti in uporabiti brez povezave s 103. členom.

● **Imam vtis, da ne vidite toliko težav v zakonu, kot predvsem v njegovi uporabi. Točno! Da se razumemo, Zakon povzroča težave v praksi zaradi nekaterih nerodnih, neizdelanih formulacij in redakcijskih pomanjkljivosti. Tudi pojmovno terminološko ni dovolj dognan, kar je precejšnja napaka za zakon, ki ureja tako občutljivo materijo. Prav zaradi tega se je toliko bolj treba izogibati formalni zvestobi črki zakona. Ker gre za temeljni zakon in to s področja družbenih odnosov, katerih urejanje sodi v samoupravno sfero – je treba zakonske ureditve posameznih strani delovnih razmerij razlagati po njihovem smislu in smotru. Ne zanikam težav, ki nastajajo. Toda pretežna večina jih nastaja zaradi formalizma ali zaradi bistvenih pomanj-**

IGO LJUBLJANA

Uprava: Trnovski pristan 8, tel. 20-879, 21-747
Obrat: Gradaška 22, telefon 20-103

- Projektiramo, izdelujemo in montiramo opremo za vse vrste kuhinj, samopostrežnih restavracij in gostinskih obratov
- Primerne cene! – izdelava solidna!

padel eden od vzrokov za odklonilne ocene zakona.

● **Ce človek prisluhne praksi, je več vzrokov za takšne ocene. Mnogi zagotavljajo, da imajo velike težave pri razporejanju delavcev in da bi teh ne bilo, če bi o tem ne bilo tako togih, zahtevnih zakonskih določb, ki ne računajo z dinamiko delovnega procesa, kateremu se mora prilagajati razporejanje delavcev. Kaj mislite o tem?**

Preberimo, kaj o tem določa zakon: »Delovna skupnost lahko glede na zahteve delovnega procesa razporedi delavca na drugo delovno mesto, če pogoji, ki se zahtevajo za to delovno mesto, ustrezajo delavčevim strokovnim in drugim delovnim sposobnostim.« Zakon torej iz-

kjer so opredeljene naloge, delovna območja, morebitna pooblastila in kjer morajo biti tudi točni opisi, kakšne sposobnosti, znanje, kvalifikacije terja jo te naloge. Brez tega ni razumne delitve dela, ni osnove za racionalno zaposlovanje, za načrtno kadrovanje in strokovno izpopolnjevanje. Kjer tega nimajo, imajo seveda težave tudi z zakonom, toda ne zaradi zakona, ki terja red, temveč zaradi svoje neorganiziranosti.

● **Organizatorji v podjetjih dokazujejo vedno znova, da jih zakon ovira v prizadevanjih, da bi racionalizirali in modernizirali poslovanje, organizacijo dela, tehnološki postopek in podobno. Če zaradi tega nastane presežek zaposlenih, jim zakon ne dovoljuje, da bi jim odpovedali, ker ne gre niti za odpravo delovnih mest niti za zmanjšanje obsega proizvodnje.**

Znani so sicer primeri, ko so delovne organizacije izgubile pravdo zato, ker so odpovedali nekaterim delavcem zaradi racionalizacije ali specializacije. Toda pri tem je šlo za nepravilno uporabo zakona, ki po 103. členu izrecno daje možnost, da se odpove delavcem, če zmanjšanje števila zaposlenih povzroči »izpopolnitev organizacije dela, izpopolnitev delovnega procesa in delovnih postopkov v okviru delovne organizacije«. Je pa res omenjeni člen nerodno formuliran, tako da najdejo v njem svojo oporo posebno tisti, ki so zvesti črki zakona, zaradi česar prihaja v praksi do raznih togosti, ki jih zagovarjajo z besedami zakona. Potem pa prizadeji vidijo krivca v zakonu, ne pa v njegovi nepravilni rabi in formalistični razlagi. Namreč, v 102. členu res ni zapisano, da bi lahko prenehalo delavcu brez njegove poprejšnje privolitve delo zaradi racionalizacije, modernizacije ali specializacije dela. To potem nekaterim zadošča za dokaz, da zakon preprečuje racionalizacijo

kljivosti v notranji organizaciji, pa zaradi poskusov nekaterih dobiti čimbolj proste roke pri razpolaganju z delavci. Tako s sprejemanjem na delo, odpuščanjem in premeščanjem na delovnih mestih. Tega pa seveda zakon ne more dopustiti.

VARČEVALCI!

GORENJSKA KREDITNA BANKA

je razpisala

78 NAGRAD

za svoje vlagatelje

- osebni avto Škoda
- motorna kosilnica
- pralni stroj
- 5 televizorjev itd.

VKLJUČITE SE TUDI VI MED VARČEVALCE

Gorenjska kreditna banka Kranj

Zakon terja spoštovanje človeka zaradi njega samega in zaradi uspešnosti njegovega dela.

In še nekaj moram povedati. Ne gre za nikakršen zagovor zakona. Toda številne kritike na rovaš tega zakona izvirajo iz še vedno premalo konstruktivnega odnosa do zakonitosti, do urejenosti notranjih odnosov, še posebno pa do ustvarjanja pogojev, od katerih zavisi učinkovitost te urejenosti in posredno tudi pravilna uporaba načel zakona. Sedaj je znana stoletna izkušnja: praksa lahko najboljši zakon spremeni v slabega.

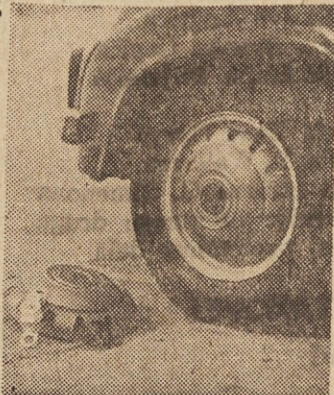
NOVOSTI! NOVOSTI!

Okrasni plastični pokrovi za avtomobilska kolesa FIAT ZASTAVA 600, 750, 850 proizvaja

»POLIGALANT«

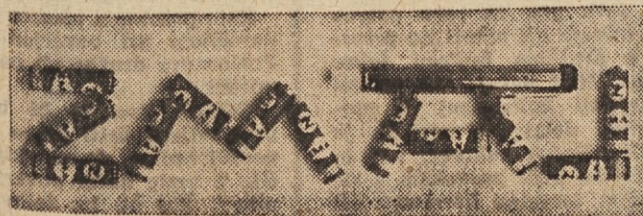
Volčja Draga
Nova Gorica

Za nakup se zanimajte v trgovinah z avtomobilskimi rezervnimi deli

ZA VAS TRANSISTOR, ZA VAŠO ELEGANTNO BATERIJSKO SVETILKO SAMO 1,5 V BATERIJE

Z ZMAJ

MNENJA IN STALIŠČA

Reorganizacija lekarniške službe

Po republiškem zakonu o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji spadajo med samostojne zdravstvene zavode tudi lekarnje. Zato je prav, da ob reorganizaciji zdravstva spregovorimo tudi o problemih, ki tarejo lekarnje.

Zakon pravi, da se lekarnje ustanavljajo za območja, ki jih določi regionalni zdravstveni center.

VLOGA REGIONALNIH ZDRAVSTVENIH CENTROV PRI REORGANIZACIJI LEKARNIŠKE MREŽE

Kot vidimo, se zakonodajalec pri reorganizaciji lekarniške mreže ni poslužil istega načina, kot pri reorganizaciji npr. zdravstvenih domov. Pri zdravstvenih domovih je namreč postavil (poleg ostalih pogojev) kriterij število prebivalcev, pri lekarniški službi pa se je izognil takšnemu določilu na ta način, da je pooblastil regionalni zdravstveni center, da SAMOSTOJNO DOLOČI PODROČJA IN TERITORIJ ZA USTANOVITEV NOVE LEKARNIŠKE MREŽE.

Zanimivo je, da zakonodajalec, ki je bil pri zdravstvenih domovih tako dosleden, ni dal za reorganizacijo lekarniške službe nobenega napotila oz. kriterija, ki bi ga moral pri določanju področja za novo lekarniško mrežo upoštevati regionalni zdravstveni center. Tako je nova organizacija lekarniške mreže popolnoma odvisna od mišljenja in politike regionalnih zdravstvenih centrov. To pa se lahko izkaže tudi kot negativno, saj lekarnje, ki bi morale v prvi vrsti skrbeti za svojo bodočnost, nimajo možnosti, da bi pravno veljavno izražale svojo voljo. Znamo je, da moramo lekarnje drugače klasificirati oz. opredeliti kot ostale zdravstvene zavode, saj opravljajo poleg zdravstvene dejavnosti še specializirano trgovsko dejavnost, ki se mora razvijati v okviru ekonomskih zakonov ponudbe in povpraševanja. To pa nehoti vsiljuje misel, da bi zato lekarnje, kot ostale delovne organizacije oz. podjetja morale imeti pravico samostojnega odločanja, s kom se naj pripojijo oz. spojijo. V danem primeru pa je regionalni zdravstveni center tisti organ izven lekarnje, ki odloča, s kom se naj lekarna spoji oz. pripoji, saj ji določa novo območje, na katerem naj po novem letu posluje.

REORGANIZACIJA LEKARNIŠKE SLUŽBE V MESTIH

V vseh primerih pa regionalni zdravstveni center ni pristojen za določitev območja, na katerem naj bo bodoča lekarna. To pravico si je pridržal zakonodajalec v mestih. Zakon namreč pravi: ZA OBMOČJE MESTA SE LAHKO USTANOVI LE ENA LEKARNA. Če podrobneje pregledamo to določilo, potem vidimo, da zakonodajalec pri opredelitvi pojma mesta ni bil tako dosleden, kot pri opredelitvi pojma mesta, ko gre za združevanje zdravstvenih domov. Tam je sprejel določilo: v mestu, ki ima več kot 40 tisoč prebivalcev, je lahko le en zdravstveni dom. Na ta način pa je tudi opredelil pojem mesta za primer združevanja zdravstvenih domov.

Pri lekarnah pa zakonodajalec sploh ni opredelil pojma mesta ter ga je tako nehoti vezal na druge predpise, ki urejajo to materijo. Tako imamo v tem primeru opraviti s pojmom mesta, ki ga določajo upravni in drugi predpisi.

VLOGA SAMOUPRAVNIH ORGANOV LEKARN

PRI ODLOČITVAH O BODOČI ORGANIZACIJI LEKARNE Nova lekarniška mreža torej ne bo zgrajena po enotnem konceptu in enotnih kriterijih, saj lahko vsak regionalni zdravstveni center vodi svojo politiko in organizira lekarniško mrežo na svoj način.

Drugi problem, ki nastopi pri takšni rešitvi zakonodajalca, pa nastane, če pride do nesoglasja glede bodoče reorganizacije lekarniške mreže med samimi lekarnami in regionalnim zdravstvenim centrom. V praksi so se namreč že pokazali takšni problemi (npr. pri reorganizaciji lekarniške mreže na Gorenjskem).

V tem primeru je lekarna v sporu z regionalnim zdravstvenim centrom v neenakem položaju. Nima namreč na razpolago nobenega pravnega sredstva, s katerim bi lahko uveljavila odločitve svojih samoupravnih organov. Tako samoupravni organi lekarn v skrajnem primeru ne morejo vplivati na nadaljnjo usodo svoje delovne skupnosti. Le od dobre volje regionalnega zdravstvenega centra je namreč odvisno, ali bodo le-ti osvojili pobude in predloge lekarn glede reorganizacije ali ne. Tako so se dejansko znašle lekarnje, pa čeprav so to samoupravni mehanizmi, ki imajo vso pravico do samostojnega odločanja, v neenakem položaju z regionalnim zdravstvenim centrom, ki jim na podlagi 22. člena zakona o organizaciji zdravstvene službe v SRS lahko odredi bodočo organizacijo s tem, da jim določi območje bodoče lekarnje.

Ce pa lekarnje ne bi hotele izvesti reorganizacijske sheme, ki jo predvideva regionalni zdravstveni center oz. bi z njo zavlačevale, morajo po prvem januarju 1968 prenehati z delom na podlagi 65. člena zakona o organizaciji zdravstvene službe, ker nimajo več pogojev za nadaljnje delo.

DOSEČI JE POTREBNO SODELOVANJE REGIONALNEGA ZDRAVSTVENEGA CENTRA S PRIZADETIMI LEKARNAMI

Do sedaj smo se poglabili v probleme lekarniške službe s stališča eventualnega spora med lekarnami in regionalnim zdravstvenim centrom. To smo naredili zaradi tega, ker se le v takšni obliki lahko čimbolj osvetli vse probleme, ki nastopajo navadno šele ob določenih sporih. Ne mislimo pa, da bi se problemi ob reorganizaciji lekarniške službe morali reševati na tako ekstremen način. Navadno lekarnje in regionalni zdravstveni centri dobro sodelujejo pri reševanju problemov, ki nastajajo ob reorganizaciji lekarniške službe, ker je le na ta način možno doseči najboljše rezultate.

Mišljenja smo, da morajo regionalni zdravstveni centri v vsakem primeru, kljub formalno pravnemu določilu, da sami določajo območja bodočih lekarn, UPOŠTEVATI MNENJA PRIZADETIH LEKARN, SAJ PREDSTAVLJA SAMOUPRAVLJANJE ENO TEMELJNIH NAČEL NASE DRUŽBENE UREDITVE, TER GA REGIONALNI ZDRAVSTVENI CENTRI PRI SVOJIH ODLOČITVAH NIKAKOR NE MOREJO PREZRETI.

Zato smo mišljenja, da imajo prizadete lekarnje kljub določilom republiškega zakona o organizaciji zdravstvene službe pravico, da aktivno sodelujejo pri formiranju območja bodoče lekarnje, saj je to za njih temeljnega pomena, poleg tega pa lahko iz svoje prakse najboljše ocenijo, kakšna spojitve oz. pripojitve bi bila najprimernejša. To je toliko bolj pomembno, ker predstavljajo lekarnje neke vrste gospodarsko organizacijo in se bistveno razlikujejo od ostalih zdravstvenih zavodov, saj tu neposredno deluje zakon ponudbe in povpraševanja. Zato so lekarnje v prvi vrsti poklicane, da proučijo in utemeljijo EKONOMSKE KRITERIJE PRIMERNOSTI ZDRUŽITVE.

Po drugi strani pa morajo regionalni zdravstveni centri upoštevati tudi vsebino in duh republiškega zakona o organizaciji zdravstvene službe, ki ga pri reorganizacijah vodi težnja po kvalitetnejši, racionalnejši in na osnovi tega cenejši zdravstveni in tudi lekarniški službi v SRS.

Ce pa bi prišlo do združitve lekarn, kjer ne bi bili upoštevani vsi ti kriteriji, bi bil kljub pooblastilu, ki ga je dal zakonodajalec regionalnim zdravstvenim centrom, kršen zakon, ker bi takšna odločitev nasprotovala vsebini in duhu republiškega zakona o organizaciji zdravstvene službe, kar bi lahko pripeljalo do spora, ki si ga ne žele niti lekarnje niti regionalni zdravstveni centri.

Zaradi tega je nujno, da pri izoblikovanju nove lekarniške mreže tesno sodelujejo regionalni zdravstveni centri s prizadetimi lekarnami in skupaj ustvarijo najboljše obliko bodoče mreže lekarn v Sloveniji.

ALEKSANDER ZALAR

Ali izobraževanje spreminja odnos do kulturnih vrednot?

Vojkova delavska univerza v Ajdovščini je od svoje ustanovitve, se pravi od leta 1959 dalje, imela pomembno mesto pri izobraževanju odraslih s tega področja. Danes s svojim delom posega malone na vsa torišča človekovega življenja, saj vedno več ljudi spoznava potrebo po neprestanem izpopolnjevanju svojega znanja. Z razgovorom z direktorico tega zavoda v Ajdovščini, tovarišico prof. MIRO NOVAK pa lahko ta načelni avod dobro ilustriramo.

Najprej seveda vprašanje, kako je delavska univerza v letošnjem šolskem letu zasnovala svojo dejavnost.

— Z vašim vprašanjem ste me spravili v rahlo zadrego, saj na delavski univerzi delo ne sovпада s šolskim letom. Pri nas teče izobraževanje vse leto in čisto tudi v statistiki ne vem kaj pripisati eni ali drugi sezoni. Zaradi potreb pa je tudi letos delo razvejeno na več področij: poklicno izobraževanje in izpopolnjevanje, dopolnilno izobraževanje, družbeno-politično izobraževanje in oblikovanje prostega časa.

Novo vprašanje bi torej bilo, kako so ta področja v praksi konkretizirana.

— Vsekakor tej želji rada ustrezem, ker upam, da bo to za naše delo tudi dobra propaganda. V okviru poklicnega izobraževanja in izpopolnjevanja smo pripravili seminar za prosvetne delavce v Vipavi. V pripravi je šola za strojnike SGP »Primorje«. Za vse drugo pa za zdaj še čakamo naročil iz naših podjetij in ustanov.

V okviru dopolnilnega izobraževanja imamo večerno šolo. Žal moram povedati, da imajo tako delavci kot tudi vodilno osebje v naših podjetjih zanjo malo posluha. Vsi pa vemo, da je število delavcev, ki nimajo končane osnovne šole, po vseh naših podjetjih na »zavidljivi« višini.

Nudimo tudi instruktazo za vse vrste srednjih in višjih šol.

V okviru družbeno-političnega izobraževanja pripravljamo seminar za odbornike občinske skupščine, seminar za člane samoupravnih organov po podjetjih, seminar za člane sindikalnih vodstev, večerno politično šolo in šolo za družbeno vzgojo mladine.

In kaj pomeni na Vojkovi delavski univerzi izraz — oblikovanje prostega časa?

— Po svojih skromnih matematičnih sposobnostih sem izračunala, da razpolaga današnji povprečni občan s 132 dnevi prostega časa v letu. Ta prosti čas, kar so v resnici seveda proste ure, a ne dnevi, bi naj izkoristil v različne namene. Kako? Z izleti in ekskurzijami, z delom v klubih po svojih osebnih interesih, z učenjem tujih jezikov in... marsikdo ima še »svojega konjička«.

In kako delavska univerza v Ajdovščini »štreže« prostemu času?

— Imamo tečaje italijanskega jezika za mlado in staro, nemščine in angleščine. V klubih lahko ljudje že zadostijo mnogim svojim interesom, prav dobro pa dela tudi dopisniški pionirski klub. Po lanskeletnih izkušnjah smo z organizacijo ekskurzij in izletov pritegnili lepo število ljudi. Verjetno bomo letos vrnil obisk Tirolcem.

Tudi letos bomo organizirali umetniške razstave. Za zabavo in pouk pa so naše ponedeljkove tribune. Te pritegnejo več ljudi kot kino in gledališke predstave.

Ali sodelujejo z drugimi delavskimi univerzami?

— Temu namenu služi področno posvetovanje o še tesnejšem sodelovanju vseh delavskih univerz Primorske. Sodelujemo pa tudi s Štajersko vajanju projekta, ki ga pripravljajo ljudski univerzi Avstrije in Tirolske, kakor tudi z Ljudsko univerzo za področje Hessen s sedežem v Frankfurtu.

Kaj pa denar za vse te akcije in načrte?

— To je naša Ahilova peta. Z največjo prizadevnostjo, samopožrtvenostjo in včasih že

»Teden Vesninih filmov«, ki letos traja od 6. do 12. novembra, pomeni za ljubljansko kinematografsko publiko že pravo tradicijo. Tradicijo, ki pomeni zelo uspešno repertoarno politiko te hiše za nakup in posredovanje filmov. Za letošnji »Teden Vesninih filmov« so prodajali v kino Union tudi abonmajske komplete vstopnic in naj kot zanimivost povemo, da je sleherni abonent dobil brezplačno vstopnico za zadnji v seriji, ameriški film »My fair lady«. (Objavljamo prizor iz tega filma)

kar umetelno krpamo naš prazni žakelj. Vendar sem po svoji narodi optimistka in še vedno upam, da bodo pristojni faktorji spoznali pomembnost izobraževanja odraslih in tudi za našo delavsko univerzo odrezali večji kos kruha.

In kakšna je posebna želja novakove?

— ... da bi Vojkova delavska univerza sodelovala pri izljudi naš Inštitut za filozofijo in sociologijo pod pokroviteljstvom enakega inštituta univerze Oregon v Ameriki. Vsaj za eno sezono bi odpadle materialne skrbi in trdno sem prepričana, da bo odgovor na vprašanje — ali izobraževanje spreminja odnos do kulturnih vrednot? — pozitiven. Odgovor na to vprašanje namreč iščejo sodelavci projekta, ki je v pripravi.

IVAN SUČUR

PRIŠEL, VIDEL IN SE POGOVARJAL V NEKATERIH ZASAVSKIH KNJIGARNAH

O nakupu knjig in okusu ljudi

Prodajalec si ni dal dvakrat reči. Ljubeznivo je, svetoval, predlagal nakupovalcem, naj stopita za prodajalno mizo in si sama izbereta. Predlagal je domače avtorje, nekaj tujih. Diskretno se je umaknil, ker je presodil, da bi se raje sama odločila. Medtem sva na drugi strani pulta pokramljala midva o nakupu knjig in okusu ljudi.

— Sizišov posel, vam pravim, tovariš, toda ne bi ga zamenjal. Idealna prilika, da spoznate ljudi, njihov okus, nagnjenje, stopnjo kulture...

Za hip me je zapustil. Postregel je trem fantom s Karl Mayem, seveda, jim ljubeznivo pokazal nekaj pravljič in vsake-mu stisnil v roko prospekt založbe Mladinska knjiga in spet je bil pri meni.

— Tle trije se bodo še vrnili, brž ko bodo zbrali potreben denar. Kaj bi bilo z našimi knjigarnami, če ne bi bilo mladine. Mladina nam pokupi največ čtiva. Za tistale dva, ki tamle izbirta, pa zanesljivo vem, kaj bosta izbrala...

Nejeverno sem ga pogledal, potem pa oba fanta. Prodajalec čev pogled mi je sledil in čez njegov obraz je hušnil nasmeh, češ, ali nisem rekel?

Spet sem si sam za hip ogle-doval bogato izbiro knjig, medtem ko je sogovornik zavijal zadnjo izdajo, menda četrto, knjige ANGELIKA in se še kar naprej rahlo smehljaj, se ljubeznivo, zahvalil za tiste štiri tisočake. Možakarja sta odšla iz knjigarne, prodajalec pa spet k meni.

— Vidite, ANGELIKE ni nikoli dovolj, resneje knjige pa samevajo in se prašijo.

PREDRAGA KNJIGA — NE ANGELIKA!

— Ljudje menijo, da so knjige predrage, mi je dejala prodajal-ka v drugi zasavski knjigarni. Vendar te sodbje niso vedno ustrezne dejanski prodaji. Pri nas smo zadnja dva meseca prodali 200 izvodov ANGELIKE. Knjiga je razmeroma draga, kljub temu pa gre dobro v denar.

— Ljudje si žele zabavnega čtiva, vsaj tisti, ki samo tu in tam kupujejo knjige. Drugi, resnejši bralci, so naročeni na stalne zbirke slovenskih založb, predvsem Cankarjeve založbe, »Lipe«, »Obzorji«. Pri nas je največ stalnih nakupovalcev knjig med mladimi ljudmi. Karl Maya smo v naši hiši prodali že nič koliko, pač še vedno vzburja mladino, še posebej zdaj, ko so tovrstne izdaje lepo opremljene in ko bo na voljo vsa zbirka.

Potem sem izvedel še kopico drugih zanimivosti. Ni me presenetil podatek, da si obetajo precejšnje naročilo nove enciklopedije založbe Mladinska knjiga, niti ne preseneča navajanje številke prodanih edicij svetovne književnosti. Še vedno so najbolj cenjeni svetovni kla-

siki: od Tolstoja in Dostojevskega do Woolfa, Dreiserja, Zolaja, Cronina, Balzaca, Galsworthyja, Maughama, Hemingwaya. Po teh knjigah segajo seveda v večji meri intelektualci in deloma doraščajoča mladina. Med domačimi avtorji pa so najbolj priljubljeni Beno Zupancič, Ingolič, Kranjec, Miheličeva.

KNJIGE, KI JIH PRAH NE GRIZE!

— Knjig z nedavno medvojnjo in deloma tudi povojno tematiko je pre malo, je dejala prodajal-ka v tretji zasavski knjigarni in stresla iz rokava nekatere nemške avtorje, Kirsta, Habeta, od naših pa Čosiča, Laliča in še nekatere hrvaške avtorje. Morda je večjemu interesu za tovrstno literaturo vzrok to, da so ljudje neposredno doživljali te čase, vsekakor pa tovrstne knjige ne tiče dolgo na knjižnih policah.

— Članov kluba »Naša beseda« še nimamo kdo ve koliko. V glavnem se priključajo mladi. Z vpisom seveda nismo zadovoljni, pa čeprav ne zamudimo nobene prilike, da bi za to pomembno slovensko zbirko pridobivali naročnike med mladino in odraslimi.

Prodajalka je dodala, da si obetajo več članov kluba »Naša beseda« v poznih jesenskih in zimskih mesecih, ko so ljudje najbolj pogosti obiskovalci knjigarn.

ZA 100 DIN DOSTI MRTVIH

V nobeni knjigarni pa niso tajili velikega povpraševanja po pogrošni literaturi. Zvečki in zveščici po 100 ali 150 S-din so priljubljena duševna hrana starih in mladih. Z obžalovanjem seveda moram povedati, da so tovrstni zveščici več ali manj povsod na zelo vidnih mestih v knjigarnah, tako rekoč pri roki, ponujajo se v svojem izobilju. In čeprav smo slišali, da je vendarle največ kupcev dobre knjige prav med mladino, da se njihov okus čitalca razveseljuje brusi, mnoge mlade ljudi tolikšno poplava kriminalnih romanov vseh vrst in barv gotovo tudi odvaža ali nikoli ne pripelje v družino bralcev dobre knjige. Med nekaterimi našimi vidnejšimi kulturnimi in prosvetnimi delavci v revirjih je slišati odločne zahteve, naj bi založniške hiše prenehale s tiskanjem tovrstne literature ali pa naj bi izdajanje take literature obdavčili. Kakorkoli, nekaj bi morali storiti.

MILAN VIDIC

PREŠERNOVA DRUŽBA

Redna knjižna zbirka Prešernove družbe

za leto 1968 bo izšla in drugi polovici meseca novembra. V redni zbirki so:

1. KOLEDAR 1968,

ki ima to pot dvojno velikost knjig in je bogato ilustriran. Med drugim ima 12 večbarvnih reprodukcij priznanih domačih umetnikov.

2. Miško Kranjec:

IZ CESTE I. REDA, roman
To je povest iz starejše generacije mladine, med 16. in 18. letom. Roman načinja vprašanje moralne odgovornosti za nesreče na naših cestah.

3. Una Troy:

SEDEM NAS JE, roman
Irska pisateljica nam v tem mikavnem delu prikaže vaško mater s sedmimi nezakonskimi otroki in zaplete, ko jim ljudje po podobnosti določajo očeta.

4. Venceslav Winkler:

TISTI IZ ZELENE ULICE (mladinska povest)
Pisatelj nam prikazuje življenje v eni naših mestnih ulic in vsa nasprotja pri starejših, razlike med besedami in dejanji. Otroci pa iščejo poti po svoje v življenje.

5. Franček Bohanec:

SLOVENSKA BESEDNA UMETNOST
Avtor nam odkriva vrednost besedne umetnosti od nekdanih dni do današnjih časov.

Knjiga je tudi primeren pripomoček učencem osemletk in drugih šol.

Članarina je 20 N-din.

Doplačilne knjige:

1. Ing. Raoul Jenčič:

MALI KMETIJSKI STROJI

Knjiga nam svetuje, katere stroje, priključke in pomožne naprave naj kmetovalci uporabljajo in kako z njimi ravnaajo, kdaj si sami pomagajo in kdaj naj prepuste popravilo delavnci.

2. Vlada Marcon:

S PLETILKO IN KVAČKO
Pleteni in kvačkani izdelki predstavljajo veliko modo v knjigi je obdelana tehnika dela, kroji in vse pomankljivosti. Zadovoljuje pa tudi vaši želji po novih vzorcih.

4. Andreja Grum:
SODOBNO KUHANJE V DRUŽINI

Knjiga nas uvaža v uporabo tehničnih pripomočkov v gospodinjstvu, živilskih in industrijskih polizdelkov in upošteva vse prehranske bogate in okusne jedi. Knjiga je bogato ilustrirana.

Doplačilne knjige so do izida po 5 N-din.

Vsako izmed knjig (razen koledarja) lahko dobite vezano v platno, če doplačate po 2,50 N-din.

Po izidu bodo knjige 20 odstotkov dražje.

Zato pohitite z vpisom oz. naročilom pri poverjeniku Prešernove družbe ali pa v upravi.

Vabimo vse, ki bi bili pripravljeni širiti dobro in poceni knjigo, da se vključijo v vrste naših poverjenikov. Naj ne bo delovne organizacije brez poverjenika Prešernove družbe.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

ima v mesecu novembru

VELIKO RAZPRODAJO KNJIG

RAZPRODAJA zajema vse knjižne izdaje Državne založbe Slovenije, razen najnovejših letošnjih izdaj, učbenikov in slikanic.

RAZPRODAJA predstavlja za ljubitelje knjig edinstveno priložnost:

za vse knjige 50 % popusta

RAZPRODAJA je v vseh knjigarnah Slovenije.

V knjigarnah DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE v Ljubljani (Mestni trg 27, Čopova 3, Šubičeva 1 a, Titova 25, Titova 71, Celovška 156 — Šiška), v Mariboru, Celju, na Jesenicah, Bledu, v Radovljici, Kranju, Škofji Loki, Trzinu, Kamniku, Litiji, Kočevju, Črnomlju, Brežicah, Krškem in Trebnjem.

Še posebni količinski rabati!

Razprodaja se začne 6. novembra in bo trajala ves mesec.

Knjižnice in pravne osebe lahko nabavijo knjige tudi na odprt račun.

V RAZPRODAJI bodo pomembna znanstvena in poljudnoznanstvena dela, svetovni in domači klasiki, za-

bavna literatura in knjige nekaterih pomembnih zbirk kot npr.:

- Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev
- Kultura in zgodovina
- Biografije
- Moderni roman
- zbirka Večni sopotniki
- zbirka Tokovi časa
- zbirka Klasje
- zbirka Kiosk
- Izbrana dela Iva Andrića
- Izbrana dela Branka Ćopića
- Zbrana dela Ivana Prijatelja I.—V.
- Izbrana dela Zane Greya
- Izbrana dela E. Wallacea
- Detektivski romani G. Simenona
- Likovne edicije in mnoga druga zanimiva in pomembna dela

POSEBNA UGODNOST ZA KNJIŽNICE IN USTANOVE!

DOSLEJ NAJVEČJI IZBOR VSEH VRST KNJIG!

Različni načini razmišljanja

V prejšnji številki smo objavili mnenje pododbora za šolstvo RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije k teзам za enotne osnove meril za financiranje dejavnosti vzgojno izobraževalnih zavodov. Republiška izobraževalna skupnost mora v skladu z zakonom o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SRS najkasneje do konca leta take enotne osnove meril določiti. Objavila je teze tega dokumenta 14. oktobra v »Občanu« in zdaj poteka o njih javna razprava.

Ker ta teden še ne moremo objaviti čim bolj konkretnih pripomb in predlogov za ustrežnejše rešitve od teh, ki so v sedanjih tezah, kar namerava pododbor za šolstvo pri RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti še v prihodnjih dneh storiti, objavljamo tokrat kratko informacijo o nekaterih stališčih, ki so se izoblikovala v Ljubljani in še kratko razmišljanje o enakem vrednotenju enako opravljenega dela. Spremljanje dosedanje razprave vsiljuje namreč vtis, da gre pri razpravi doslej ne toliko za različna stališča v podrobnostih kot ZA RAZLIČEN NAČIN RAZMIŠLJANJA o tem, kakšen naj bi bil ta dokument.

Pododbor za šolstvo in otroško varstvo pri MO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana, ki je pred časom že sklical posvetovanje o omenjenih tezah, je na ta način izvedel za stališča predstavnikov mnogih ljubljanskih šol in stališča komisij pri ljubljanski temeljni izobraževalni skupnosti, ki pripravljajo merila za financiranje različnih šol na svojem območju. Zaenkrat lahko torej govorimo le o različnih stališčih s tega posveta, ne pa tudi o tem, da so to tudi že stališča mestnih sindikatov k predloženim tezam. To razliko poudarjam namenoma, ker so posamezni člani pododbora za šolstvo in otroško varstvo razmišljali na tem posvetu glasno tudi drugače kot večina prosvetnih delavcev, a to, da je bilo njihovo razmišljanje v manjšini, še ne pomeni, da se sindikat kot politična organizacija ni dolžan od njih tudi temeljiteje opredeliti.

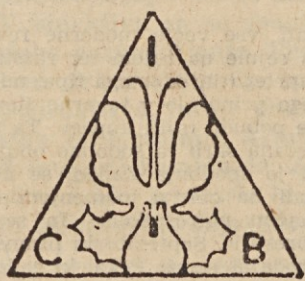
Za kaj gre? Vsi prisotni so si bili edini, da je treba podpreti teze za enotne osnove meril za financiranje vzgojno izobraževalnih dejavnosti zavodov, s katerimi želijo predlagatelji nedvomno zagotoviti večjo stabilnost na področju vzgoje in izobraževanja, saj bolj urejena materialna baza daje tudi mnogo več zagotovil za uveljavljanje samoupravljanja na tem področju.

Določene razlike v glasnem razmišljanju pa so že prišle do izraza pri vprašanju, ali teze za enotnim opredeljevanjem do izobrazbe prosvetnih delavcev resnično že brišejo dosedanje krajeve razlike (večina je bila v to prepričana), ali pa v resnici uzakonjamo le dosedanje stanje, saj v tezah ni izhodišče — ob enotnem programu enotna sistemizacija delovnih mest — pač pa to, kdo je na teh delovnih mestih zaposlen.

Določene razlike v glasnem razmišljanju so dalje veljale tudi temu, ali predložene teze za enotne osnove meril pomenijo najboljše osnovo za iskanje meril tudi temeljnimi izobraževalnim skupnostim (večina je bila o tem prepričana, saj so menda sestavljavci republiških tez v dokajšnji meri osvojili ljubljanske izkušnje). Drugi imajo vendarle pomisleke v tem pogledu, ker sodijo, da se konkretizacija iz-

hodišč, opisanih v uvodu, oddaljuje od samih teh izhodišč. Konkretno: opredeljevanje enotnega do stopnje izobrazbe, delovnih izkušenj, sistemizacije delovnih mest glede na število otrok ali mladine itd. še ni opredeljen odnos do tega, kako bomo vrednotili opravljenega dela zavodov.

Na posvetu pa je prevladovala pravzaprav razprava o podrobnostih, npr. zahteva, naj bi teze vsebovale tudi merila za izobraževanje odraslih, za dejavnost prosvetno pedagoških služb, vzgojnih posvetovalnic, za celodnevno bivanje otrok v šoli in podobno. Vsekakor je treba priznati, da je bilo mnogo predlogov, ki bi jih pravzaprav

**ČIB
BOVEC
KVALITETNO
POSTELJNO
PERILO**

**NOVI PROSTORI MATIČNE KNJIŽNICE IN KLUB —
POMEMBNI PRIDOBITVI ZA LENARŠKO OBČINO**

LETOS NAKUPILI VEČ KNJIG KOT VSA POVOJNA LETA

— Naj povem za ilustracijo, da so se pred leti v Lenartu oglasili novinarji, ki so si želeli ogledati klub. Takrat sem jim dejal, naj pridejo čez leto dni, ko bomo klub imeli. Pričakoval sem jih, pa jih čez leto dni ni bilo več naokrog.

Tako mi je med drugim povedal EDO ZORKO-MIHEC, predsednik občinske skupščine Lenart v Slovenskih goricah, ki se zelo trudi, da bi ta gospodarsko dokaj nerazvita občina napredovala na vseh področjih. To, da imajo prosvetni delavci v lenarški občini takšne osebne dohodke, ki se lahko merijo z osebnimi dohodki prosvetarjev v najbolj razvitih slovenskih občinah, že samo po sebi govori, da občina ni mačehovska do šolstva. Saj gre za občino, kjer celotno gospodarstvo ustvari nekaj nad 4 milijarde bruto dohodka in je narodni dohodek na prebivalca najmanjši v Sloveniji, samo nekaj več kot 200 starih tisočakov. Kljub temu pa so v zadnjih letih v domala vseh krajevnih središčih zgradili stanovanja za učitelje, v mnogih krajih so povsem obnovili šolska poslopja. Zadnji čas pa velja skrb občine tudi razvoju kulturnih dejavnosti, ki še pred leti tako rekoč tu niso imele domovinske pravice, čeprav so sodobniku nepogrešljive.

**KLUB, KI MU DALEČ
NAOKOLI NI ENAKEGA**

Menda bo dve leti tega, kar so v Lenartu kot središču občine odprli sodoben klubski prostor, ki mu po opremljenosti in urejenosti ni enakega v bližnji, pa tudi daljni okolici. Sprva so imeli v klubskem prostoru tudi knjižnico, letos pa so jo preselili v nov, prav tako sodoben zasnovan prostor, ki docela ustreza novim potrebam izposojevalcev knjig. Občinska skupščina in drugi so za ureditev kluba odinili skoraj pet milijonov S-dinarjev. Prosvetno društvo pa je že lani lepo poskrbelo za program, ki so ga poimenovali »Na svidenje v četrtak«, saj so ga pripravljali za vsak četrtek v tednu. V programu so sodelovali gledališčniki, novinarji, zgodovinarji, profesorji, slikarji in drugi, ki so med poslušalci vzbudili velik interes za obiskovanje klubskih programov, še posebej pri mladini. Kasneje je klubsko življenje sicer nekoliko zamrlo, kaže pa, da ga bodo letos znova poživili.

Lenarška občina je tudi po

morala upoštevati temeljna izobraževalna skupnost Ljubljana pri svojih merilih, slišati pa je bilo tudi predloge, ki jih verjetno ne bo mogel upoštevati nihče drug, kot same delovne skupnosti, ko bodo razpravljale o svoji notranji delitvi in o nagrajevanju v kolektivih.

**ALI RES ENAKI POGOJI
ZA ENAKO OPRAVLJENO
DELO?**

Ko torej v teh dneh lahko prisluhnemo dvema različnima načinoma razmišljanja o predloženih merilih, se tudi meni vsiljuje nekaj misli, ki bi jih želela pribeležiti (za nadaljnje razmišljanje) bolj v obliki vprašanj.

Prvič: zakon o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v svojem 63. členu zadolžuje republiško izobraževalno skupnost po mojem prepričanju za dva akta, ki naj ju pripravi: za enotne osnove meril za financiranje dejavnosti vzgojno izobraževalnih zavodov IN MERILA IN POGOJE ZA DODELJEVANJE POSEBNIH DOPOLNILNIH SREDSTEV TEMELJNIM IZOBRAŽEVALNIM SKUPNOSTIM. Ali nismo s predloženimi merili predvsem imeli pred očmi enotnih delovnih pogojev za enotno šolo, torej tisti dokument, s katerim bi morala uravnavati enotna osnovna poganja republiška izobraževalna skupnost? Zavodi — že v skladu z zakonom o zavodih — pa naj bi svoja sredstva (dohodek) formirala predvsem na osnovi delovnih programov in obsega ter kvalitete njihove stvarne realizacije. To pa je tisto, kar se nekaterim zdi, da smo v teh republiških merilih domala povsem zanemarili, saj smo za vse to le še dodali nekatere rezervna sredstva, s katerimi naj bi nagrajevali posebno kvalitetno dejavnost zavodov.

Zdi pa se, da se oddaljujemo tudi od tega, da bi resnično ustvarili enake startne pogoje za delo šol. Sistemizacija delovnih mest je dobro poglavje v teh tezah, nekaj česar doslej nismo imeli, pa bi potrebovali. Toda šole, ki imajo enotne programe, vendarle po teh merilih naj ne bi dobile (ne direktno, temveč v skupnih sredstvih temeljnih izobraževalnih skupnosti) dopolnilnih sredstev po enotni sistemizaciji, temveč PO

**ODSLEJ TUDI NA
POTROŠNIŠKI KREDIT**

**NOVO
COLIBRI t2 1967**

TOMOS KOPER

**ZASEDENOSTI DELOVNIH
MEST.** Torej bi občine, ki so že v preteklosti zaradi skromnih sredstev imele slabšo strokovno strukturo v šolstvu, morale ostati pri istem?

Se nekaj je vprašanj, o katerih bi kazalo več razmišljati. Zakaj npr. te teze sploh govorijo toliko o elementih osebnih dohodkov in ne o elementih stroškov, ki jih družba mora priznati do neke osnove, če je uzakoni enotne učne programe, ki terjajo predvsem neke osnovne enotne delovne, izobrazbene in materialne pogoje? Ali se ne bo ves predložen sistem izračunavanja osebnih dohodkov v teh merilih nujno, takšen kot je, poenostavljeno prenesel na izobraževalne skupnosti in še dlje, v šole, v nagrajevanje dela posameznikov? Nimam pri tem predvsem v mislih npr. ljubljansko ali mariborsko šolstvo, bolj šolstvo tistih dotiranih občin, kjer REZERVNIH SREDSTEV za nagrajevanje kvalitete po tem predlogu sploh ne vidim.

Sicer pa te misli niso zabeležene z drugim namenom kot s tem, da izkazujejo tudi na straneh našega lista, da se druga in da v kratkem času, ki je na razpolago, razčistimo vse dileme, tudi tiste, ki so morda v tem primeru dileme manjšine.

S. G.

Kako se zaposleni šolamo?

DE

**ZASLEDUJE ŠOLANJE ZAPOSLENIH
V OSEMLETKAH ZA ODRASLE**

Z našo akcijo smo pri koncu. Kot zadnji prispevek v tej številki objavljamo intervju s tovarišem TOMOM MARTELANCEM, republiškim sekretarjem za prosveto in kulturo.

**KOMENTIRA TOMO MARTELANC, REPUBLIŠKI
SEKRETAR ZA PROSVETO IN KULTURO**

Ni važno učiti, ampak naučiti!

- SONJA GASPERŠIČ: Dejstva so takšna, da več kot polovice zaposlenih v Sloveniji nima popolne osnovne splošne izobrazbe, 40 % generacije se jim približno vsako leto še priključuje, oziroma se zaposlenim niti ne priključuje več, ker so jim s tako pomanjkljivo izobrazbo vrata v šole »višjega nadstropja« in delovnih organizacij zaprta. V srednjeročnem programu razvoja v Sloveniji smo glede spreminjanja izobrazbene strukture zaposlenih in šolanja rednih generacij v osnovni šoli zapisali marsikaj konkretnega, premiki v stvarnosti pa so sila skromni.

TOMO MARTELANC: Zboljšanje izobrazbene strukture zaposlenih je eden temeljnih pogojev za uresničitev srednjeročnega načrta in reforme. Ključni problem za zboljšanje strukture izobrazbe pa je nedvomno v večji učinkovitosti osnovnošolskega izobraževanja. Zato smo v srednjeročnem načrtu zapisali, da naj bi do leta 1970 v osmih letih uspešno končalo osnovno šolo 70 % otrok iste generacije. Kako to doseči? Vaše vprašanje je zelo konkretno in terjajo prijemljiv odgovor. Upam, da ne bom dolgozven, če naštujem nekaj ukrepov, ki smo jih že storili za uresničitev tega bistvenega cilja:

— Lani je pedagoški svet SRS sprejel nov predmetnik in učni načrt za osnovne šole, ki dosti bolj kot dosedanjí zasleduje predvsem učinkovitost izobraževanja na osnovnih šolah.

— Opazorili smo osnovne šole, da morajo poslednje — v skladu z zakonom — organizirati dodatni pouk za vse tiste učence, ki so napredovali v višji razred z negativno oceno.

— Izdali smo pravilnik o številu učencev v oddelkih, da bi tako zagotovili uspešnejše vzgojno-izobraževalno delo.

— Priporočili smo šolam, da začno s sistematičnim ugotavljanjem zrelosti otrok, ki se vpisujejo v prvi razred, posebej pa smo še opozorili, da je treba vključevati otroke z motnjami v duševnem in v telesnem razvoju v ustrezne posebne šole.

— Z organizirano gradnjo osnovnih šol in ob finančni pomoči, smo v zadnjih treh letih pospešeno gradili nove osnovne šole, da bi se tako približali uresničitvi smotra — enopolizemskega pouka do leta 1970.

— Z novim zakonom o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja smo zagotovili pogoje za postopno zboljšanje gnotne osnove šolstva, zlasti opreme, zbirke učil in učnih pripomočkov.

— Precejšnjo pozornost posvečamo tudi izobraževanju učiteljev. Spričo znatnega pomanjkanja predmetnih učiteljev sta pedagoški akademiji organizirali široko zasnovan izredni študij za učitelje, ki sicer poučujejo, nimajo pa ustrezne stopnje izobrazbe.

To pa še ni vse. Poleg nadaljevanja vseh teh nalog se nameravamo v kratkem lotiti tudi drugih ukrepov, ki naj bi zagotovili hitrejšo kvaliteto rast osnovnih šol in boljše učne uspehe. Naj omenim vsaj nekatere: skrb za zboljšanje učbenikov za učence, izdaja priročnikov za učitelje, uvedba obveznega izpopolnjevanja učiteljev, znanstveno raziskovalno delo na področju pedagogike, izoblikovanje programa šolskih televizijskih oddaj kot dopolnitve in modernizacije izobraževalnega procesa.

- SONJA GASPERŠIČ: V drugih republikah so zakoni o financiranju vzgoje in izobraževanja osnovno splošno izobraževanje odraslih uvrstili med obvezne naloge, ki naj jih financirajo temeljne izobraževalne skupnosti.
- Pri nas je brez zakonske »prisile« za to malo posluha.

TOMO MARTELANC: V prvi vrsti se mi zdi bistveno, da čimbolj zreduciramo vzroke in razloge, zaradi katerih otroci ne dokončajo osnovne šole. Poleg že poprej omenjenih ukrepov naj poudarim še to, da zakon v osnovni šoli omogoča učencem, da obiskujejo osnovno šolo kot redni učenci do 17. leta starosti. Pouk je tu brezplačen. Če bi izkoristili to možnost, bi lahko znatno večje število otrok vendarle končalo osnovno šolo, če ne v osmih, pa vsaj v devetih ali desetih letih šolanja. V letošnjem šolskem letu je poleg skoraj 20.000 otrok, ki so končali osnovno šolo, malone 10.000 otrok, ki so izpolnili šolsko obveznost v šestem ali sedmem razredu. Pa vendar se velika večina teh ne oprime možnosti, ki jo družba nudi. Zakaj ne? Ne bilo bi niti prav niti pravično, če bi krivdo za to valili na otroke. Deloma so za to krivi starši, ki nečajo, da bi njihovi otroci še naprej obiskovali osnovno šolo kot redni učenci. Včasih pa zadene krivda tudi učitelje, ki se le preradi skušajo znebiti slabih učencev. Slej ko prej bodo šole morale prevzeti večjo odgovornost za učinkovitost in učinkovito vzgojno izobraževalnega dela. Ni važno učiti, ampak naučiti!

- SONJA GASPERŠIČ: Obstaja mnenje, da so učni programi na tej stopnji za odrasle njim še vedno neprilagojeni in da je slabo, ker nimamo tovrstnih programov tudi za nižje razrede. Obstaja mnenje, da je andragogika pri nas skrajno zastopljena. Za osnovno šolo za odrasle nimamo v Sloveniji menda niti enega samega svetovalca — andragoga.

TOMO MARTELANC: Menim, da smo na tem področju vendarle storili pomemben korak naprej. Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je izdal pravilnik o organizaciji izvajanja izobraževanja odraslih v osnovni šoli in smernice za prilagoditev predmetnika in učnega načrta osnovne šole možnostim in potrebam izobraževanja odraslih. Ne bi mogel trditi, da je andragogika pri nas skrajno zastopljena, raje bi dejal, da še ne zavzema mesta, ki ji po njenem pomenu gre. Učitelji res ne dobijo znanja iz andragogike na fakultetah in višjih šolah, saj je nemara vprašljivo, če je potrebno z andragoškim znanjem oborožiti prav vse učitelje. Pač pa je Zveza delavskih univerz v sodelovanju z Zavodom za šolstvo SRS v zadnjih dveh letih priredila več kakovostnih seminarjev za učitelje in svetovalce, ki so jih vodili naši najboljši strokovnjaki z andragoškega področja.

Smo pa — navzile ugotovitvam — daleč od tega, da bi bili lahko zadovoljni z dosežki in uspehi na tem področju. Problemi so odprti, doberšen del ledine pa še nezoran. Zato lahko samo pozdravim dokončno Delavske enotnosti, ki je tako resno začela to prav tako pomembno kot kočljivo vprašanje.

T. ŠTEFANEČ

OBISK V POLIGALANTU IZ VOLČJE DRAGE JE POKAZAL, DA SI JE KOLEKTIV SMOTRNO ZASTAVIL PROIZVODNI PROGRAM

Stroji počivajo samo za državne praznike

Poligant iz Volčje Drage se ne more ponašati z dolgoletno tradicijo, saj bo prihodnji mesec praznoval šele 11-letnico svojega dela.

Vsega priznanja pa so vredni delovni uspehi te mlade goriške delovne organizacije, ki je vsa leta od ustanovitve dalje poznala le pot navzgor, ki je niso preusmerili ne gospodarska reforma ne številni in močni tekmeči...

V STARIH PROSTORIH NOVI STROJI

»Zaradi iz dneva v dan hujše konkurence smo namreč dobro vedeli, da se bo obdržal na površju samo tisti, ki bo znal pravočasno reagirati na zahteve trga,« je povedal Benjamin Besednjak, direktor Poligalanta. »Pogoj za to pa je seveda sodoben strojni park, ki lahko zagotovi potrebno produktivnost in obenem tudi kvaliteto. To smo imeli vseskozi pred očmi in v tem smislu smo svoje napore tudi izpeljali...«

Po teh besedah direktorja Besednjaka so me v Poligalantu povabili na ogled proizvodnih prostorov, čes da se ni smiselno pogovarjati o stvarih, ne da bi si jih prej ogledal.

»V minulih letih smo imeli dve možnosti,« je potlej nadaljeval direktor Besednjak. »Ali da vložimo svoja sredstva v nove zidove ali pa v nove stroje. Kot vidite danes, smo se odločili za drugo varianto. Za tisto, ki je značilna za zahod. Ostali smo torej brez lepega visokega tovarniškega dimnika, brez novih prostorov, toda... kupili smo nove stroje in potlej do poslednjega kotička izkoristili stare delovne prostore. Sami boste presodili, ali je bila naša odločitev pravilna...«

Kratek sprehod med ljudmi in stroji v Poligalantu je dejansko dal več kot ure govornja in razlaganja.

Obnavljanje in nova investicija v nove stroje in modernizacijo proizvodnje je bila brez dvoma dobro naložena. Stroji v Poligalantu tečejo danes tako hitro kot in dan, v nekaterih proizvodnih oddelkih za embalažo sploh ne morete videti delavcev, saj so v Poligalantu pomembne delovne operacije s pomočjo avtomatskih strojev, ki so jih kupili v tujini, povsem modernizirali.

»Aes imamo sodobne stroje,« mi je ugovarjal direktor Peter Čebolin, »zavedamo pa se, da kljub vsemu nas strojni park se vedno ni najbolj popoln. Seveda, vsega si pa ne moremo privoščiti v tako kratkem času...«

Freskromni so bili v Volčji Dragi, da bi me opozorili na vse to, kar so dosegli z modernizacijo svojega strojnega parka. V oddeku za embalažo tečejo na primer najpomembnejši stroji brez prestanka: noč in dan, na petek in svetek. Izkoriščen so torej v bistvu sto odstotno, saj jih delavci ustavijo le za državne praznike.

KLJUB TEŽAVAM MILJARDA REALIZACIJE!

Odveč bi bilo ob vsem tem na dolgo in široko razlagati,

kako je vzporedno z izpopolnjevanjem strojnega parka in uvajanjem sodobnih proizvodnih postopkov rasel bruto produkt te komaj 160-članske delovne organizacije iz Volčje Drage. Pa vseeno v ponazoritev naših misli tole:

• Pred petimi leti je znašala realizacija podjetja 200 milijonov S-din...

• Pred dvema letoma je narasla realizacija Poligalanta na dobrih 800 milijonov S-din...

• Zdaj pa v Poligalantu predvidevajo, da bodo presegli svoj letni plan za približno 60 milijonov in tako dosegli milijardo bruto produkta.

Marsikdo si bo ob prebiranju teh vrstic verjetno mislil, da delavcem v Poligalantu teče vse kot po maslu. Vendar ni tako!

Znano je, da se razvija proizvodnja v tem goriškem kolektivu že nekaj let v treh smereh: izdelovanje plastične embalaže, brizganje raznovrstnih izdelkov in proizvodnja umetnih akrilatih zob. Na račun restriktivnih ukrepov v zdravstvu pa se je v obratu za proizvodnjo umetnih zob kljub vsemu zataknilo.

»Lani nam v tem oddelku ni uspelo uresničiti letnega plana. Zaradi zmanjšanja proračunskih sredstev zdravstvenih ustanov kljub velikim prizadevanjem nismo obdržali proizvodnje zob na planirani ravni, ne glede na to, da smo edini v državi, ki proizvajamo akrilatne zobe...«, je pojasnil zadreg komercialni direktor Peter Čebolin.

V Poligalantu so problem poskušali urediti tako, da so uporabili del svojih zmogljivosti za kooperacijo z avstrijsko tvrdko Dendia, za katero danes finalizirajo umetne zobe. Dobijo jih v surovem stanju, nakar jih obrusijo.

»S kooperacijo smo sicer omilili problem oddelka za izdelovanje umetnih zob, nismo pa ga povsem rešili, saj je znano, da ima skoraj vsaka država svojo lastno proizvodnjo umetnih zob in da smo mi v bistvu brez potrebne tradicije in slovečega imena, kar pa je največkrat odločilno na tujih tržiščih,« sem slišal v Volčji Dragi.

POVPRAŠEVANJE DOLOČA PRIHODNOST

Poligalant posluje danes povsem z lastnimi sredstvi, čeprav je imel še pred petimi leti toliko dolgov, da je »nosil« vsak zaposleni na svojem hrbtu cel milijon kredita.

In danes?

Sredstev za razširjeno reprodukcijo je bilo doslej kljub vsemu dovolj, posojila so odplačali, zato v Volčji Dragi sedaj že razmišljajo o gradnji novih prostorov. Dejstvo namreč je, da ima podjetje več naročil, kot pa jih more danes izpolniti, čeprav je s pomočjo sodobnih strojev proizvodnjo v nekaterih oddelkih celo popeterilo. Zato bo treba v bližnji prihodnosti pridružiti sodobnim strojem tudi dodatne delovne prostore. V Poligalantu namreč pravijo, da nočejo zaostajati za zahtevami časa, pravzaprav za zahtevami trga. Da pa pri realizaciji svojih načrtov ne bi naleteli na nepredvidene težave, v Poligalantu že leta nazaj dajejo na sklade blizu 40 odstotkov čistega dohodka.

ANDREJ ULAGA

Veletrgovina MERCATOR z velikim tempom modernizirala svoje obrate. Poleg adaptacije 24. prodajal, predvsem na območju občinskih skupščin Ljubljane so v programu tudi gradnje novih samopostrežnih trgovin paviljonskega tipa, predvsem izven Ljubljane. V izgradnji je moderna hladilnica v Ljubljani, v obratu »Tovarna mesnih izdelkov« pa poteka že drugo leto modernizacija tehnološkega procesa in bo letos končana. Na sliki: baterija za sušenje mesnih izdelkov po najodobnejšem načinu

OB 40-ODSTOTNEM IZVOZU PEKO PCVEČUJE SKLADE

Trda, a zanesljiva pot

Tržiška tovarna obutve Peko je uresničila svojo napoved o povečanem izvozu. Bolj kot znatno razširjena prodajna mreža pa gospodarsko in poslovno sposobnost tega podjetja izpričujejo finančni podatki. Peko povečuje sklade kljub 14-odstotnemu porastu osebnih dohodkov in nedonosnemu izvozu na Zahod!

Zdi se, kot da bi ta tovarna obutve igrare obšla številne čeri gospodarske reforme. Zaloge gotovih izdelkov so normalne — vskladiščena 20-dnevna proizvodnja po večini čaka le zaradi postopnega kompletiranja izvoznih pošilk — odjemalci redno plačujejo obutve, z reprodukcij-skim materialom je tovarna zalozena, skratka, vse gre kakor po maslu.

Seveda ne brez truda. Jugoslovansko tržišče je premajhno, da bi odkupilo vso obutve predimenzionirane čevlarske industrije, zaostrena pa je tudi mednarodna konkurenca. Članice Evropske gospodarske skupnosti ščitijo svoje tovarne s 16 % zaščitno carino, vrhu tega otežkočajo drugim državam prodor na njihova tržišča še z 8 % izravnalnim prometnim davkom.

Jugoslovansko tržišče je premajhno, da bi odkupilo vso obutve predimenzionirane čevlarske industrije, zaostrena pa je tudi mednarodna konkurenca. Članice Evropske gospodarske skupnosti ščitijo svoje tovarne s 16 % zaščitno carino, vrhu tega otežkočajo drugim državam prodor na njihova tržišča še z 8 % izravnalnim prometnim davkom.

ENOTNOST

Jaslo Republiškega sveta ZS za Slovenijo izdaja CJP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK

Vaslov uredništva in uprave Ljubljana, Dalmatinske ul. 4 poštini predal 313 VI telefon uredništva 316-672, 316-693 (12-40) in 310-033 uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 501-1891 delni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 01-620-7-32000-10-3204-486 — Poštomatna številka stane 50 N-din — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 13 N-din — 650 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din. Roknositelj ne vračamo. Poština plačana v gotovini. Tisk in klistri CJP ljudske pravice v Ljubljani

Z VZHODA VEČ DEVIZ, Z ZAHODA ...

Vsako podjetje se bori za čimvečji trg, četudi ni rentabilnostno zgleden. Večja proizvodnja — manjši proizvodni stroški! Stara gospodarska resnica. Razen tega ostaja upanje, da se bodo tržne razmere tudi na Zahodu sčasoma uredile s sprejemljivejšo carinsko politiko.

To, kakopak, ni edini razlog, da je tovarna Peko letos v triletnem izvozu skupno 55 % več obutve kot lani. Tudi kratkoročna izvozna politika je uspešna, če je ne cenimo zgolj ozko finančno.

Vzhodne države, zlasti Sovjetska zveza, so boljši plačniki, ki z velikimi naročili enake obutve omogočajo velikoserijsko proizvodnjo in z njo pocenitev dela. Za mednarodno konkurenco in za konkurenco na domačem trgu pa je veliko večjega »vzgojnega« pomena zahodni trg s svojimi muhavimi modnimi zahtevami, s poostrenimi kriteriji za kakovost, z majhnimi stiskaškimi naročili, ki poleg proizvodne prožnosti zahtevajo dognano tehnologijo, varčnost in vsestransko gospodarnost.

Komercialisti in modelarji Peka morajo zato redno obisko-

vati vse večje moderne revije in seje na tujem ter razstave zaprtega in odprtega tipa, mimo tega prinašajo v tovarno številne pobude tujih kupcev. Ta povečana skrb za sodobno obutve, ki jo spodbuja Zahod, se kaže tudi na obutvi, namenjeni domačim potrošnikom. In se že obrestuje. Septembrski promet v prodajni mreži Peka, ki zajema 95 poslovalnic po Jugoslaviji, je presegel brez posebne reklame vsa pričakovanja. Po sedanjih predvidevanjih bodo te poslovalnice v jesenski sezoni prodale za 18 % več obutve kakor lani v tem času.

SKORNJI NAMESTO COPAT

Poleg zahtev tržišča seveda tržiški čevljarji bolj upoštevajo tudi rentabilnost obutve. Proizvodnjo manj donosnih copat so zmanjšali in jo nadomestili s proizvodnjo moderne in donosnejše obutve — to je škornjev. Škornji — zadnji modni krik — v različnih izvedbah in materialih so zlata jama dohodka. Kako te korekture asortimenta vplivajo na ekonomski uspeh, je razvidno iz naslednje primerjave: obseg proizvodnje se je povečal za 9,5 %, dohodek pa za 23 %. Kljub finančno neučinkovitemu izvozu na Zahod.

SPLOŠNO ZADOVOLJSTVO

Ob tako dobrem finančnem položaju podjetja se kolektivu ne godi slabo. V primerjavi z drugimi obutvenimi tovarnami so osebni dohodki v Peku zelo zadovoljivi. S povprečjem 87.000 starih dinarjev osebnega dohodka se je ta tovarna povzpela na vrh ali tik pod vrh jugoslovanske čevlarske industrije, medtem ko bo za stanovanja letos namenila skupno 79 milijonov S-din ali dvakrat več kot prejšnja leta. Kljub 14 % povečanemu osebnemu dohodkom se je namreč delitveno razmerje izboljšalo v prid skladov, v katere letos nalagajo 40 % dohodka, medtem ko so še lani 37 odstotkov.

Pri tem imajo zasluge tudi neposredni proizvajalci. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov namreč stimulira produktivnost in varčevanje z reprodukcij-skim materialom. S premišljenim ravnanjem prihranjajo prirezovalci tudi 35 % usnja, medtem ko se je produktivnost z osebno zavzetostjo delavcev in z izboljšano tehnologijo dela povečala za 9 %.

In lahko jim verjamemo, da s prepričanjem trde:

»Smo zagovorniki gospodarske reforme. Gospodarski položaj se je resda zresnil, toda v novih razmerah smo se marsičesa naučili, kar nam koristi. Če še naše usnjarne popestrijo izbor usnja in prislusneje modi, se nam ne bo treba bati mednarodne konkurence. Nespretno je trošiti devize in plačevati carino za usnje, ki bi ga lahko izdelali naši usnjari.«

Toda ta pripomba je načela drugo poglavje, v katerem bo treba razgovor prenesti v nekatere usnjarne.

M. K.

SALON POHIŠTVA NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU V LJUBLJANI ODPRT

Najboljšim diplome

Odslej salon pohištva vsako drugo leto • Na sejmu razstavlja 87 tovarnih pohištva iz vse Jugoslavije • Letos prvič podelili diplome • Priznanja je dobilo 9 slovenskih tovarnih podjetij pohištvene industrije

Brez posebnega hrupa je bil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani minulo soboto odprt letošnji salon pohištva.

Porast življenjske ravni vzbuja pri potrošniku vedno večje zanimanje in zahteve za čimboljšo rešitev notranje opreme stanovanj. Temu pa dosedanja lesni seji s svojo ozko usmeritvijo in obračunom k proizvajalcu seveda niso več zadostili. Nasprotno, zaradi neobdelanega vsebinskega koncepta so lesni seji postajali za potrošnika vse manj zanimivi, pa tudi komercialno so bili čedalje manj uspešni. Že na letošnjem salonu pohištva pa si lahko na enem prostoru ogledamo pohištvo, stanovanjski tekstil, steklo, keramiko in porcelan, sanitarno opremo, plastiko, gospodinski in jedilni pribor, gospodinsko mehanizacijo, radijske sprejemnike, televizorje in telefone, cvetličarstvo ter hišno orodje, ki kot celota skladno delujejo v stanovanju.

Letos so najboljšim proizvajalcem prvič podelili tudi diplome. Odlčija so dobile tovarne Marles iz Maribora za kuhinjo, mizo in klop, LIP Zagorje za kuhinjo, BREST Cerknica za dnevno sobo »Daniela« in TV bar, Meblo Nova Gorica, Sotl Kamnik za program zložljivih vrtnih garnitur, belo garnituro in vrtljivi stol ter mizo. Exportdrvo iz Virovitice za pisarniško opremo, Exportdrvo iz Cebra za sedežno garnituro »Zagreb«, Tisa iz Sente za omare za dnevno sobo, Polhvaljeni pa so še bili: Mizarstvo Ig. Slovenjalec in Tovarna dekorativnih tkanin iz Ljubljane ter Industrija Jarše.

Člane komisije, ki je razstavljene izdelke ocenjevala, smo zaprosili, da nam povedo svoje mnenje o letošnjem salonu pohištva.

Predsednik komisije inž. arh. Bernardo Bernardi iz Zagreba nam je povedal tole: »Nobenega dvoma ni, da je letošnji sejem pohištva najbolj dober. Še posebej me veseli, da podjetja ne razstavljajo več garnitur, temveč po kosih. Potrošnik kupuje vedno spalnice, dokupuje pa stole, kavče in omare. Menim, da je ljubljanski salon pohištva na dobri poti.«

Inž. arh. Jožko Golob iz Ljubljane pa je dejal: »Svoje proizvode so prikazali vsi večji jugoslovanski proizvajalci pohištva. Lahko rečem, da bi bila več kot polovica razstavljenih izdelkov tudi na razstavah v zahodni Evropi deležna precejšnje pozornosti. Nagradjeni modeli pa zagotovo!«

Inž. arh. Svetozar Križaj iz Ljubljane pa pravi: »Na salonu pohištva so razstavljeni številni izdelki, pri katerih so projektanti nakazali nove tehnološke rešitve. Tu mislim na spalnice »Jolanda«, ki jo razstavlja podjetje Slovenjalec in jo je komisija tudi pohvalila.«

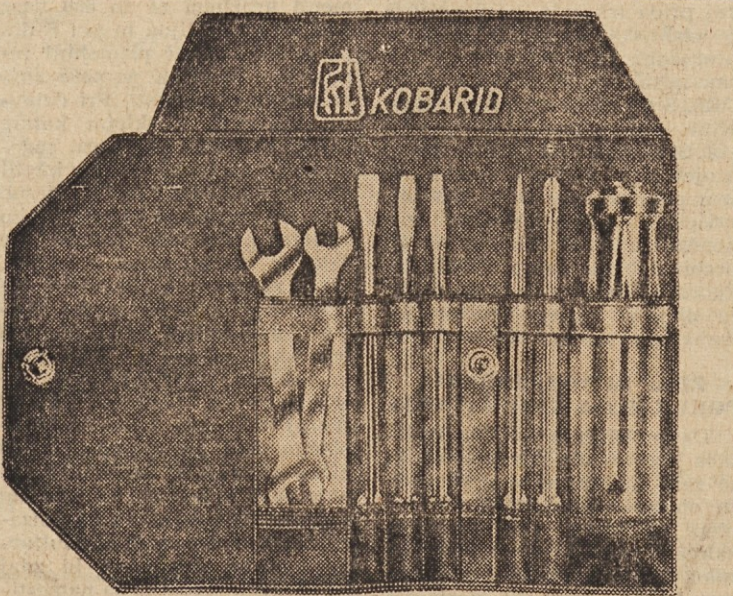
Četrty član komisije inž. arh. Stanko Kristl iz Ljubljane pa je na naše vprašanje odgovoril: »Če primerjamo letošnji salon pohištva z dosedanjimi lesnimi seji, je bil storjen velik korak naprej. Že danes naš potrošnik kupuje pohištvo, ki je po obliki in izdelavi enakovredno tujemu. Če bodo naše tovarne tudi v naslednjih letih z razvojem tehnologije nadaljevale, se bo jugoslovanska industrija pohištva kmalu prebila v svetovni vrh.«

MATJAZ VIZJAK

NAJMODERNEJŠE ROČNO ORODJE ZA VSAKEGA VOZNIKA

Vsestransko uporabno tudi v gospodinjstvu in pri drugih hišnih opravilih

S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH

NOVO!

Stol na plin

Na ljubljanskem Salonu pohištva je prav posebne pozornosti obiskovalcev deležen izdelek kamniške tovarne pohištva Stol — daktilografski stol na plin.

V čem je njegova posebnost? Stol je narejen iz kromiranega železa, sedež in naslonjalo pa iz vezane plošče, prevlečene z umetnim usnjem. V tovarni Stol, ki ima tradicijo prav v izdelavi pisarniškega pohištva in še posebej vrtljivih daktilografskih stolov, pa so letos izdelali poseben daktilografski stol, ki se dviga in spušča s pomočjo plina.

Višino sedeža nastavimo s posebno ročico. Najnižja lega sedeža je 38 cm, tako visoki so klubski stoli, najvišji pa je položaj daktilografskega sedeža, ki je dvignjen od tal 48 cm.

Daktilografski stol na plin bodo toplo pozdravili tudi delavci v laboratorijih in gospodinjstvih, skratka vsi, ki pri delu potrebujejo višje sedeže.

Stoli na plin bodo že kmalu v prodaji, njihova tovarniška cena pa je od 38.000 do 72.000 S-din, pač glede na dopolnitve, ki jih želi kupec.

NOVI MODELI SLOVENIJALES

NA SALONU POHIŠTVA '67

USTANOVLJENA LETA 1815

KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOJE — CELJE

- GOSPODINJSKA IN DEKORATIVNA KERAMIKA
- GRAFITNI LONCI
- OPEČNI IZDELKI

KLJUB HUDI KONKURENCI SE V MUTI DOBRO DRŽE

Delo je vse bolj cenjeno

»Če smo v podjetju še nečisto ugotavljali, da slabi medsebojni odnosi hromijo prizadevanja samoupravnih organov za boljše gospodarjenje, lahko danes trdimo prav nasprotno...«, nam je nedavno pisal na naše uredništvo Konrad Žigart, predsednik sindikalne podružnice v Tovarni poljedelskega orodja in livarni Muta. »S pomočjo delavskega sveta in izvršnega odbora sindikalne podružnice smo uveljavili nekatere notranje spremembe, ki so zelo ugodno vplivale na našo delovno organizacijo...«

Obisk v Tovarni poljedelskega orodja in livarni Muta je pokazal, da se je v tem kolektivu v zadnjem letu zares marsikaj spremenilo. Trenja in napetost v odnosih znotraj delovne organizacije so namreč zamenjala skupna prizadevanja za dvig produktivnosti in intenzivno iskanje notranjih rezerv. Znano je namreč, da imamo v Jugoslaviji več kot 300 livarn in da po vsej verjetnosti v bližnji prihodnosti za vse ne bo dovolj kruha. Tega pa se upravljalci v Muti kaj dobro zavedajo, saj ne dvomijo več v to, da se bodo obdržali na površju samo najspodobnejši.

»Prav na račun ne najboljših medsebojnih odnosov, zavoljo katerih smo še lani sloveli, smo imeli v podjetju tudi večje težave s strokovnimi kadri, mi je v Muti pripovedoval Alojz Rožej, v. d. direktorja. »Danes pa smo napravili tudi na tem področju pomemben korak naprej. Nismo sicer izpolnili še vseh vrzeli, toda odločilnejši težav zavoljo nestrokovnega dela skoraj nimamo več. Stipendisti, ki so včasih po končanem šolanju kar čez noč pozabili na nas, se danes radi vključujejo v naš delovni kolektiv. Pozna se namreč tudi to, da so možnosti za zaposlitev danes malce skromnejše v primerjavi s tistimi izpred nekaj let...«

V pogovoru z Alojzom Rožejem in Konradom Žigartom sem v tovarni poljedelskega orodja in livarni Muta tudi zvedel, da je primerov, ko so delavci samovoljno zapuščali podjetje, vse manj. Osební dohod-

ki so namreč v Muti razmeroma dobri, saj se gibljejo v povprečju od 80.000 do 85.000 S-dinarjev na mesec; zato danes delavci vrednotijo svoje delo precej bolj resno kot pred leti. Vse manj je tistih, ki odhajajo na sezonsko delo v sosednjo Avstrijo, in tudi tistih, ki so na pomlad zapuščali svoja delovna mesta in se posvetili obdelovanju zemlje. Skratka, problemov zavoljo fluktuacije delavcev v tovarni poljedelskega orodja in livarni ni več.

»Če pa že govorim o težavah, bi moral vsekakor omeniti obdelavo tržišča...«, je dejal Alojz Rožej, v. d. direktorja. »Res smo v zadnjem času okrepili našo komercialno službo, toda konkurenca je tako ostra, da se tudi najbolj sposobni komercialisti razmeroma težko znajdejo na tržišču za našo delavnost. Trg nas je prisilil, da smo povsem mehanizirali proizvodnjo v livarni in da smo tako proizvodne stroške zmanjšali, cene za nekatere naše proizvode pa celo znižali.«

Znižanje cen in razmeroma zadovoljive osebne dohodke so

ZELO ZAŽELENO DARILO
osebna tehnična NEVA izdelek tovarne «LIBELA» Celje

Garancija eno leto

v Muti dosegli izključno z mehanizacijo proizvodnje in s sodnimi prijemmi v organizaciji dela. Delavci v Tovarni poljedelskega orodja in livarni Muta pa se dobro zavedajo, da s težavami še ni konec in da bo treba v prihodnje izkoristiti vse notranje rezerve, če bodo želeli ostati konkurenčni in tako obdržati svoje kupce. Nekateri podatki komercialne službe namreč izpričujejo, da bodo morali cene za nekatere proizvode še znižati.

A. U.

Ali veste...

...da smo Jugoslovani na področju ekonomske propagande v Evropi prvi stro-maki. To dokazuje na primer podatek, da smo dali v minulem letu za ekonomsko propagando le 0,40 odstotkov od ustvarjenega dohodka našega gospodarstva;

...da dajejo najbolj razvite države na svetu za svojo ekonomsko propagando tudi 15 odstotkov svojega dohodka in da je evropski povpreček vlaganj v ekonomsko propagando natančno desetkrat večji od našega;

...da nismo Jugoslovani med tistimi, ki so na evropskih lestvicah med zadnjimi po vlaganjih v ekonomsko propagando, temveč v skupini pod skupnim imenom »druge države«;

...da dajemo pri nas na primer za reklamo cigaret Morava 16 par na škatlico, medtem ko dajejo Američani za svoje cigarete Kent kar 18 dinarjev v reklamne namene za eno samo škatlico;

...da smo dali lani Jugoslovani v Nemčiji za reklamo svojih naravnih lepot 10.000 dolarjev, Bolgari 40.000, Grki 140.000, Italijani pa 800.000 dolarjev.

OD VSEPOVSOD

MURSKA SOBOTA:

Športna tekmovanja med sindikalnimi podružnicami so v preteklih 2 letih zajela skoraj vse sindikalne podružnice s področja Obč. SS Murska Sobota. Tekmovanja v raznih disciplinah — nogometu, odbojki, rokometu, kegljanju, šahu itd. so bila preko celega leta. Zaključna svečanost pa je bila 16. oktobra 1967, ko so najzaslužnejši organizatorji tekmovanj in najboljša moštva povsod sameznih sindikalnih podružnic prejeli priznanja in pokale.

Podelitev priznanj in pokalov je bila tokrat tembolj svečana, saj je podelitev sovpadala s praznovanjem občinskega praznika občine Murska Sobota.

A. H.

LITIJA:

Usnjarsko krznarsko kombinatu Smartno pri Litiji je republiški sklad skupnih gospodarskih rezerv odobril posojilo v višini 2 milijona 200 tisoč novih dinarjev za izvedbo sanacijskega načrta. Razen tega je kombinat dobil še 280 tisoč N-dinarjev posojila za obratna sredstva iz občinskega sklada skupnih rezerv delovnih organizacij iz Litije.

-5-

V RADGONSKEM KMETIJSKEM KOMBINATU SO ODPUSTILI V ZADNJEM ČASU TRI INŽENIRJE AGRONOMIJE

KDO JE KRIV?

V radgonskem kmetijskem kombinatu je že dlje vrelo. V kolektivu sta se bodli najmanj dve skupini. Notranja trenja pa so dosegla vrh, ko je služba družbenega knjigovodstva ugotovila pri pregledu sklepnega računa za lansko poslovno leto nekatere nepravilnosti, ki so popolnoma spremenile finančno podobo, kot jo je prikazala računovodska služba kombinata. »Domače računovodstvo« se je namreč hvalilo z ostankom čistega dohodka, medtem ko so delavci SDK ugotovili primanjkljaj v višini nekaj več kot 208 milijonov S-din. V kolektivu so se spogledali in začeli iskati krivca za slabo gospodarjenje. Pečat slabih gospodarjev se je pri tem prijel delovnih enot govedoreja, vinogradništvo, poljedelstvo, farme prašičev pa tudi sadjarstva, gozdarstva in mešalnice krmil — torej vseh panog osnovne dejavnosti kombinata. Z ugodnejšimi poslovnimi uspehi so se lahko postavile le enote mesni izdelki, kooperacija in uslužnostna dejavnost.

V kombinatu so začeli valiti krivdo za neugodne gospodarske uspehe drug na drugega; na vrhu, se razume. Na upravi so rekli, da so poleg nekaterih vzrokov za slabo gospodarjenje krivi nekateri agronomi, vodilni delavci v delovnih enotah. Obtoženi agronomi pa so spet uperili prst na vodilne delavce v upravi, predvsem na direktorja kombinata. Medtem sta diplomirana inženirja agronomije **Lojze Vogrinčič** in **Ciril Zmahar** sklicala v Črncih sestanek strokovnih delavcev kombinata. Razpravljali so o gospodarskem položaju kombinata in o morebitni zamenjavi nekaterih vodilnih delavcev kombinata, predvsem direktorja.

Direktor in drugi vodilni delavci o sestanku niso bili obveščeni. Zato je pobudnika sestanka v Črncih vzel v precep upravni odbor, ju začasno odstavil, hkrati pa so uvedli zoper njihju disciplinski postopek. Disciplinska komisija je proučila krivdo obeh agronomov in predlagala delavskemu svetu, da ju izključi iz delovne skupnosti. Razprava o izključitvi pa je hkrati spodbudila tudi razpravo o gospodarjenju v kombinatu. Povzemamo jo v krajšem izvlečku.

PO SLEDI GOSPODARSKIH NEUSPEHOV

Poljedelci niso izpolnili načrta. Krma, ki so jo pridelali, je bila slabe kakovosti in živinorejci so ji priznali za kilogram sena le 17—21 S-dinarjev. Koruzo so morali sejati dvakrat. V govedoreji so porabili preveč krmil. Proizvodnja mleka in prirastek pitancev nista bila takšna, kot so načrtovali, poleg tega pa še precej dražja. Po ugotovitvah so si vodilni delavci delovne enote premalo prizadevali, da bi bili gospodarski uspehi boljši. Tudi pri pitanju prašičev so porabili več krme, kot so predvidevali, vendar izdatnejše krmljenje ni imelo enakega učinka, saj je bil prirastek kar za 16 dekagramov pri prašiču slabši, kakor so načrtovali. V vinogradništvu in sadjarstvu so bili rezultati slabši zaradi toče, medtem ko so se

zmanjšali uspehi v delovni enoti gozdarstvo zavoljo povečanja proizvodnih stroškov.

Direktor kombinata inž. **Pavel Korošec** je v svojem poročilu med drugim poudaril, da ima kombinat pri gospodarjenju težave predvsem zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Banka jim je odobrila za vzrejo prašiča le 12.500 S-dinarjev posojila, potrebovali pa bi najmanj 60.000 S-dinarjev. Za obrat rastlinske predelave v Črncih bi potrebovali pol milijarde S-dinarjev bančnega kredita za obratna sredstva, vendar je bila prošnja za posojilo zavrnjena. Zaradi pomanjkanja sredstev v kombinatu niso mogli plačevati kmetom odkupljenih izdelkov, zaradi zaprtega žiro računa so neredno izplačevali tudi osebne dohodke. Računi so se končili in vrstile so se tožbe. Samo zaradi sodnih stroškov so imeli v kombinatu 10 milijonov S-dinarjev izdatkov.

Denarna stiska pa je vplivala tudi na letošnje gospodarjenje in izračuni opozarjajo na nerentabilno proizvodnjo posebno v živinoreji in poljedelstvu. Tudi pitanje prašičev ni gospodarno. V vinogradništvu so sicer letos pridelali enkrat več mošta kot lani, vendar analize kažejo, da bi bilo potrebno pridelati še več, in zato nadaljevati z obnovo vinogradov. Sadržja je bilo letos precej, vendar se še vedno kažejo pomanjkljivosti v pogodbenem sodelovanju. Kmetom bo potrebno zagotoviti prodajo izdelkov, zaradi tega bi morali obrat za kooperacijo čimprej osamosvojiti.

VELJA POROČILO SDK SAMO ZA AGRONOMIJE?

Povrnimo se spet k razpravi o izključitvi obeh agronomov iz delovne skupnosti radgonskega kmetijskega kombinata. Obtožnica disciplinske komisije, ki so jo brali na delavskem svetu, očita obtožencema, da sta neposredno odgovorna za nastalo izjubo v delovnih enotah poljedelstva in živinoreje in za spore, ki so se v kolektivu ponavljali in stopnjevali.

Ne mislimo si sicer prisvojiti

vloge razsodnika in dokazovati, ali sta inženirja kriva ali ne, kajti prav gotovo sta soodgovorna za nastalo izgubo v živinoreji in poljedelstvu. Najbrž tudi nista prav ravnala, ko sta sklicala sestanek v Črncih samo za nekatere; saj bi se bržčas o gospodarskem položaju in o vzrokih za slabo gospodarjenje temeljiteje pogovorili v širšem krogu. Ni prav, da sta sklicateja obšla tudi samoupravne organe, sindikat in osnovno organizacijo Zveze komunistov.

Med skupnim prepisovanjem obtožnice disciplinske komisije in razprave na delavskem svetu pa vendarle zbledi druga plat medalje. Mar ni čudno, da računovodstvo kombinata, ki je prikazalo kolektivu neresničen gospodarski položaj, ne čuti teže poročila SDK, ki je zbrskalo 208 milijonov S-dinarjev izgube in postavilo kombinatove račune na laž. Mar ni čudno, da ne čutijo soodgovornosti za gospodarski neuspeh tudi drugi vodilni delavci? Ali so na to pomislili tudi tisti, ki so sodili obema agronomoma? In končno, kako je odjeknila pripoved obeh agronomov na zasedanju delavskega sveta? Ne merimo toliko na tisti del, ko sta govorila o nepravilnostih pri izplačanih dnevnicah, kilometrini in izdatkih za reprezentanco, ampak predvsem o tistem delu, ko sta govorila o nekaterih notranjih gospodarskih problemih, o samoupravnih odnosih, obveščanju članov delovne skupnosti, o gospodarjenju in o sprejetih sklepih samoupravnih organov. Govorila sta najbrž iz izkušnje, kajti posledice takih odnosov sta občutila na lastni koži, saj so tako kot drugim najbrž tudi njima celo na koncu leta pripovedovali o ugodnem poslovanju, zato o ugodnih gospodarskih uspehih in jima tako nekako priznavali dobro delo?

Agronoma so odpustili in če prav razumemo obtožnico, ptoleji so se radgonskemu kombinatu odprle možnosti za boljše gospodarjenje in notranje sožitje. Uspehi bi se morali pokazati kmalu, k čemur naj bi pripomogla tudi nova organizacija delovnih enot — od 10 jih bodo po sklepu delavskega sveta zmanjšali na 7. Reorganizacija na seže tudi v upravo, kjer nameravajo odpraviti nekatera delovna mesta in okrepiti strokovne službe.

In še končna obrazložitev V članku govorimo ves čas samo o dveh agronomih, v resnici pa gre za tri inženirje agronomije. Pred nedavnim so namreč kot »predhodnike« odpustili agronoma, sicer ne takšnimi zahtevami, kot so določili zadnja dva, navzlic temu pa na nenavaden način Nainroj so ga sporezimali na prenosilni delovni mesto, kjer na se kmalu ugotovili da zani ni dela v kombinatu, zato so mu izročili tudi delo, ki ga nenehano delovnega razmerja.

ZORAN IŠTAK

KOMBINAT ZA PREDELAVO IN PROMET ŽITARIC

jajčne testenine

linotest

tortellini

POLNJENA TESTENINA

Predeluje vse vrste žitaric, proizvaja testenine, torteline, vafel proizvode, kruh, vse vrste peciva in močna krmila.

labod

V tej srajci
boš eleganten

PORTRETI IN SREČANJA

Dišalo je po razmočeni primorski zemlji in razpadajočem jesenskem listju, ko sem ondan hodil po blatnih Biljenskih gričih. Nasadi breskev so se razprostirali skoraj tako daleč, kot je seglo moje oko. V smeri proti Nanosu so neke v ozadju rumeneli vinogradi in inž. Hilarij Kosta mi je pravil tudi o nasadih hrušk, ki pa jih od tam nisem videl.

»Več kot 45 tisoč breskvinih dreves rase na Biljenskih gričih,« mi je razlagal inž. Kosta, vodja delovne enote Sadjarstva v Biljah, ko sva stala na Vrhju in gledala velike nasade pod seboj. »Ne boste verjeli, toda z drevesi je skoraj toliko dela, kot z otroci. Zdaj potrebujejo to, zdaj ono, in človek nikoli ne ve natančno, če ni morda na kaj pozabil. Res je, da je drevo podobno drevesu, toda nič več, kot smo si podobni ljudje. Zato je vsaka breskev v bistvu življenje zase, ki zahteva potrebno pozornost. Na nas, ki tu delamo, pa je, da ugotovimo, kaj potrebuje to drevesce in kaj ono...«

Zavzeto in z ljubeznijo do vsega, kar daje zemlja, je pripovedoval mladi inženir. In, kaj ne bi? Zrasel je na Biljenskih gričih in potlej, ko je v Ljubljani diplomiral na agronomski fakulteti, je pohitel nazaj v svoje kraje, polne zelenja in sonca. Tu je prevzel skrb za breskvina drevesa, med katerimi je sleherni dan, saj je treba z nasadi ravnati skoraj tako skrbno kot z ljudmi.

Na Biljenskih gričih

Tudi drevesa so občutljiva. »Težko je v nekaj skopih besedah povedati, kako kontinuirana mora biti skrb za te nasade...« je nadaljeval Kosta. »Okopavanje, gnojenje, košnja in potlej škropljenje, obrezovanje, redčenje plodov, pospravljanje pridelka itd., itd... Vse mora biti ob pravem času in na ničesar ne smemo pozabiti. Zanimivo je, koliko časa nam na primer vzame redčenje plodov. Ko so breskve velike kot oreh je treba vsako vejo posebej pogledati in odtrgati odvečne plodove, da je breskev, ko dozori, dovolj velika ter sočna in s tem zanimiva za trg. Samo na vsakih 10—15 centimetrov sme biti plod...«

Na Biljenskih gričih so posadili strokovnjaki kar 16 sort breskvinih dreves, ki danes rodijo od meseca junija do septembra. »Plodove je treba obirati takrat, ko so zreli 80 % in nič več in nič manj. Z breskvo, ki

je najmikavnejša za pod zob, tu nimamo kaj početi. Predno pride do kupca, že davno zgine. Zato moram sleherni dan, ko plodovi dozorevajo, budno spremljati življenje v nasadih in gledati, kdaj so breskve primerno zrele za obiranje. Niti dneva ne smemo zamuditi in niti dan prezgodaj ne smemo pričeti z obiranjem...«

Potlej mi je Hilarij Kosta z grenkobo v srcu pripovedoval, kako se še danes ni privadil na to, da morajo breskve, ki sočne in dišeče padejo z dreves, na zemlji zginiti.

»Veste...« je dejal, »ko sem bil še študent in sem hodil po ljubljanskem trgu si

marsikdaj nisem mogel privoščiti razkošja, da bi kupil kilogram breskev. In danes, ko dobro vem, da je pri nas veliko mladih ljudi, ki nimajo v žepu dovolj za sadje, še bolj trpim, ko gledam na tleh sladke breskve...«

Kosta ima 25 sodelavcev. Rad jih ima in razume se z njimi. Vseeno pa mi je potožil, kako je na primer težko kontrolirati kvaliteto dela, ker so delavci plačani na akord in zato pogosto preveč hitijo. Tudi samoupravna vprašanja so na Biljenskih gričih sleherni dan na dnevnem redu, toda..., to je že povsem druga tema, mi je dejal inž. Hilarij Kosta.

Ko sva si segla v roke in sem z očmi še enkrat objel prostrane nasade v jesenskih pastelnih barvah me je Kosta povabil, da ga ponovno obiščem na pomlad, ko bo vse v cvetju, če hočem spoznati tisti, največji čar Biljenskih gričev.

A. ULAGA

Kozerija

Ko sem ondan obiskal bolnišnico za živčne bolezni v Zatišju pri Veliki vasi, da bi za svoj list napisal reportažo pod naslovom »Skrb za mentalno zdravje je ena temeljnih skrbi samoupravne družbe«, so mi predstavili pacienta, ki je sedel na klopi v parku in si v zvezek nekaj zapisoval. »Zanimiv primer,« je dejal psihiater, »sam je prišel k nam in nas poprosil, naj ga ozdravimo. Ni pa hotel povedati svojega imena.«

je zaslužil za dva decii. Imel je pridno in varčno ženo, ki je lepo skrbela zanj.

Nekega lepega dne pa je v njegovo mirno življenje kot bomba padla ženina ugotovitev, da v sosednji in bogatejši občini, ki se imenuje Novi dol, plačujejo stanovančaki povprečno za 27 % nižje stanarine, kot jih plačujejo v Starem dolu, ki je revna občina. »To je krivica,« je rekla žena, »in midva jo bova popravila. Če ne bo šlo drugače, se bova preselila v Novi dol.« Mož je sprva ugovarjal, žena pa ga ni poslušala in je dala v ča-

kaže, v kratkem razpisali samoprispevek za gradnjo ceste, medtem ko v Dolgem potoku nihče ne misli o kakem novem prispevku.

Spet sta pisala v časopis in se čez nekaj mesecev selila in bila sta zadovoljna, dokler ni žena ugotovila, da je dolgotrajski prispevek za uporabo mestnega zemljišča dvakrat večji kot v sosednji občini, ki se imenuje Mestni vrh, in ko sta se še tisto leto preselila tja, so občinski možje v Mestnem vrhu spoznali, da imajo prazno blagajno in so uvedli dopolnilni prometni davek.

PISE JANEZ VOLJC

jeli. Če jih sprejmemo preveč, nam ne plačajo.«

»In kaj naj zdaj storim?« je vprašal obupani bolnik.

»Ne vem, tovariš, res ne vem. Seveda bi bilo čisto drugače, če bi stanovali na področju kakšnega drugega komunalnega zavoda, čigar kvote še nismo dosegli.«

Takrat se je možakar tako razhudil, da je zdravnik poklical dva bolničarja, ki sta ga vrgla na cesto, medtem ko je zdravnik kričal za njim:

»Vi ne sodite k nam, vas lahko pozdravijo edinole v Zatišju.«

In je šel v Zatišje.

»Zdaj poseđa v parku in venomer piše,« je dejal psihiater, »in kolikor lahko ugotovim, se kar dobro počuti. Diagnoze še nismo postavili, za sedaj je na opazovanju, kot temu pravimo, toda vse kaže, da bo pri nas ostal dalj časa.«

»Kaj pa piše?« me je zanimalo.

»Prav v tem je problem. Piše namreč priročnik za samoupravno uveljavljanje občana v komunalni skupnosti.«

Občanova tragedija

Možakar na klopi se ni zme-nil za najin pogovor.

»Kako se pišete?« ga je vprašal psihiater.

»Občan,« je dejal pacient in mrzlično listal po zvezku, ki je bil že dodobra popisan. Podčrtal je neki odstavek in ob strani pripisal: »Paragraf 113.«

»Ko sem ga vprašal, kaj ga teži, da se je zatekel k nam, mi ni vedel povedati. Rekel je: »Jaz se ne grem več!« Potem je zakričal: »Povem vam, in vam zatrdim, da se ne grem več!« In ta stavek je ponavljal do onemoglosti in se drl kot jesihar, da smo ga morali zapreti v samico.«

Kasneje mi je psihiater pokazal bolniško mapo tega pacienta, iz katere povzemam naslednjo zgodbo:

Vrsto let je živel normalno življenje starejšega upokojenca v Starem dolu; hodil je na sprehode in v park igrat tarok, doma je kaj popravil, včasih pa tudi pošušmaril, da

sopis oglas, v katerem je predlagala morebitnim interesantom iz Novega dola zamenjavo stanovanja.

Kak mesec kasneje sta se preselila v stanovanje novodolskega občana, ki je bil službeno premeščen v Stari dol, in bila sta zadovoljna. Toda prav tiste dni so občinski možje v Novem dolu ugotovili, da s proračunskimi sredstvi ne morejo zagotoviti dovolj denarja za potrebe šolstva in so uvedli izredni prispevek za sanacijo šolskega sklada.

Takrat se je ujezil mož.

»Prišla sva z dežja pod kap.«

In sta sklenila, da se bosta vnovič preselila. Vendar sta novo selitev preudarno pripravila. Žena je odšla na ogled v občino Dolgi potok, mož pa je odšel raziskovat gospodarske razmere v občino Koritnik. Ko sta se vrnila, sta po tehtnem preudarku ugotovila, da bodo v Koritniku, kot vse

Eila pa sta preveč utrujena, da bi se vnovič selila in sta se vdala v usodo.

Pa je moža začelo črvčiti v trebuhu, obhajale so ga ne-kakšne čudne slabosti in sploh se je zelo slabo počutil. Šel je k zdravniku, ki ga je poslal v bolnišnico.

»Najbrž je nekaj na živčni podlagi,« je dejal, »pojdite v Veliko vas, tam vas bodo pregledali in vam pomagali; jaz vam ne morem.«

Prišel je v bolnišnico in se zgasil pri dežurnem zdravniku, ki je pogledal napotnico in skomignil z rameni:

»Za zdaj vam, dragi tovariš, ne morem pomagati. Mestni vrh sodi v območje komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Veliki vasi in mi smo kvoto bolnikov s tega področja že preseglili.«

»Kakšno kvoto?«

»S komunalnimi zavodi se vsako leto dogovorimo, koliko njihovih bolnikov bomo spre-

FRANCE ŽAGAR, PREDSEDNIK SINDIKALNE PODRUŽNICE V UTENSILJI, O ODPUSČANJU DELAVCEV

Gre za družbeno akcijo

»Zaradi zmanjšanja potreb po naših izdelkih — tekstilnih utensilijah — v tekstilnih tovarnah se trajnejše manjša obseg dela oziroma poslovanja v našem podjetju in ni več potrebe po opravljanju dela na tem delovnem mestu v desedanjem obsegu. S tem je podan razlog za prenehanje dela tov... Ker ni možnosti, da bi se tov... razporedilo na drugo delovno mesto v tej organizaciji, je bil sprejet sklep, da mu (ji) preneha delo v delovni organizaciji...«

Tako so pred nedavnim v Utensilji, tovarni tekstilnih potrebščin v Ljubljani, obrazilili enaintridesetim delavkam in delavcem, zakaj so jih odpustili.

»Bilo je tako hudo, da se mi je zdelo, kot da bi si rezal lastno roko,« mi je pripovedoval FRANCE ŽAGAR, predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice. »Vendar je bila to edina možnost, da se rešimo iz stisk, ki nas pestijo.«

Společka niso verjeli, da jih bo reforma tako močno prizadela.

»Smo podjetje, ki oskrbuje tekstilno industrijo s pomožnimi potrebščinami, potrošnim blagom in osnovnimi sredstvi. Ko so nam po reformi, zaradi zmanjšanja investicij v tekstilni industriji, začela usihati naročila za tiste izdelke, ki sodijo med osnovna sredstva, smo sodili, da bomo to luknjo zamašili z izkoriščanjem drugih naših proizvodnih zmogljivosti. Izkazalo pa se je, da uvozniki kupujejo v tujini veliko izdelkov, kakršne proizvajamo mi, ki so včasih boljše kakovosti, pretežno pa ne; potreba po naših izdelkih se je zmanjšala.«

Svojo trditve je podkrepil s podatki. Prej so v oddelku cevki delali dan in noč in proizvedli na mesec 200.000 do 300.000 cevki. Zdaj so naročila petkrat in tudi šestkrat manjša. Samo v avgustu so na primer imeli za devet milijonov dinarjev izgube.

»Pred reformo smo sklenili, da bomo zgradili novo tovarno na Brdu pri Ljubljani, ker na sedanjem prostoru nimamo možnosti za nove gradnje. Tja bi se preselili vsi. Dobili smo 704 milijone dinarjev kredita. Nekaj sto milijonov dinarjev pa smo imeli sami. Začeli smo graditi, toda kmalu se je izkazalo, da potrebujemo precej več denarja. Samo gradbene storitve so nam podražile za kakih 140 milijonov dinarjev. To ne-predvideno povečanje stroškov smo skušali poravnati z lastnimi sredstvi. Toda proizvajali smo manj kot prej. Kredit pa moramo vrniti v treh letih. Pogajamo se z gospodarsko banko, da bi nam podaljšala obdobje rok na šest let, in ne vemo še, če bomo uspeli.«

Ze spomladi so izračuni pokazali, da imajo, glede na naročila, zaposlenih preveč ljudi.

»Nismo vedeli, kaj naj storimo. Naj odpustimo ali naj še bolj zmanjšamo sklad osebnih dohodkov.«

V minulih dveh letih so zmanjšali povprečne osebne dohodke od 73.000 na kakih 60.000 dinarjev.

»Najprej smo sklenili, da bomo ukinili prispevek za nadomestilo prevoza na delo in z dela. Ukinili smo tudi tako imenovani delež od ekonomskega uspeha, ki je temeljil na znižanju polne lastne cene. Nismo razdelili prispevka za rekreacijo, se pravi, za dopust in ves tako zbrani denar smo dali za obratna sredstva.«

»Končne pa so ugotovili, da se brez odpusčanja ne bodo izvlekli iz zagate.«

Strokovne službe so pripravile izračun, iz katerega je razvidno, da bo treba iz petstočlanskega kolektiva odpustiti 46 delavcev. O njihovih predlogih smo govorili na svetih ekonomskih enot, na izvršnem odboru sindikata in na centralnem delavskem svetu. Na sestankih delavskega sveta je prevladovalo mnenje, da je bolje odpustiti nekaj delavcev in obratovati še naprej, kot pa zapreti tovarno. Bili so tudi nasprotni predlogi. Nekateri so na primer predlagali, da bi še zmanjšali osebne dohodke — za 5000 do 7000 dinarjev — in vse zaposlene obdržali v podjetju, toda v tem primeru bi delavci, ki na svojih delovnih mestih nimajo dela, postopali in notranji odnosi bi se še poslabšali. Medtem je 15 delavcev našlo delo v drugih delovnih organizacijah in smo jih odpustili le 31.«

Skoraj vsi odpuščeni so ne-kvalificirani. Zatrjevali so mi, da socialne razmere niso bile odločilne. Večinoma so med odpuščeni dekleta z nizkim delovnim stažem, ki so, kot mi je pripovedoval predsednik, že tako neuradno zaposlene kot gospodinjske pomočnice; delajo namreč za stanovanje. Delovnih mest niso ukinjali, razen enega. Mnogi odpuščeni so ob razpravi o tem, če je odpusčanje res potrebno, priklimali, toda, ko so zvedeli, da so tudi oni na listi, so se hudovali in iskali krivice. Dogajalo se je, da so rekli: sindikatu plačujemo čla-

narino, če pa zaidemo v težave, ne po svoji krivdi, naš sindikat pokima sklepu o mojem odpustu.«

Poslušal sem in si zapisoval, končno pa sem vprašal:

»Ne razumem — vsi smo samoupravljalci in pri vas si je nekaj samoupravljalcev prilastilo pravico, da odločajo, kdo izmed drugih samoupravljalcev naj zapusti kolektiv.«

Ne razumem — vsi so zavestno dali delež sredstev, ki naj bi jih po pravilniku o osebnih dohodkih dobili, za sanacijo delovne organizacije; torej zato, da bodo zdaj tisti, ki so ostali, lahko boljše poslovali in si delili večje osebne dohodke.

Ne razumem — kaj bo s tistimi sredstvi, ki jih je vsak izmed odpuščeni vložil v osnovna in obratna sredstva tovarne?

Kolikor jaz poznam naš so-

cializem, moramo odgovoriti na ta vprašanja.

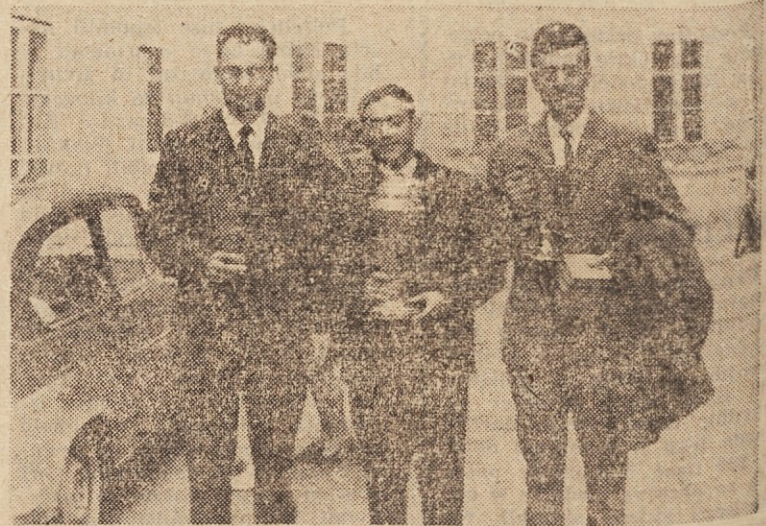
V Utensilji pa ste odpuščali kot takrat, ko o socializmu še niti sanjali nismo.«

In sem še vprašal predsednika:

»Pa poznate stališče sindikata?«

»Poznam stališče, se pravi načela, da ne bi smeli odpuščati, dokler nismo odpuščeni preskrbeli drugih delovnih mest. Toda tega ne ve banka. Tega ne vedo vsi drugi gospodarski činitelji, ki vplivajo na naše poslovanje. Kaj pomaga lepo stališče, če pa ni drugih možnosti. V sindikatih smo rekli: smo za reformo in za modernizacijo proizvodnje. Enakopravno se moramo vključevati v mednarodno delitev dela. Zdaj pa je treba še nekaj storiti, da bi ob tej modernizaciji, zavoljo katere marsikje odpustimo delavce, organizirali prizadevanje za zaposlovanje brezposelnih v družbeno akcijo za odpiranje novih delovnih mest, še zlasti v tako imenovani terciarni dejavnosti. V obrti in v servisnih službah. Tam, kjer potrebe po delu kličejo ljudi. Tega dejstva se vsi zavedamo in vsi govorimo o njem. To pa je tudi vse, kar smo doslej storili.«

J. V.

Za občinski praznik Novega mesta, 29. oktobra, so bile zaključene delavske športne igre, na katerih je sodelovalo 28 sindikalnih podružnic s skupno 1250 nastopajočimi. Tekmovanja so se odvijala v 11 panogah v moški konkurenci in 6 panogah v ženski konkurenci.

V skupnem plasmaju je zmagala sindikalna podružnica Tovarne zdravl »Krka« s 740 točkami. »Pionir« je imel 717 točk, »Novales« 476 točk, »INIS« 335 točk in »Novoles« 258 točk.

Ob zaključku delavskih športnih iger je bilo tudi zanimivo odbojgarsko srečanje med ekipo novomeškega ligaša in sestavljenim sindikalnim moštvom, v katerem so slednji zmagali z rezultatom 2:3.

Na sliki so predstavniki treh najboljših sindikalnih podružnic ob sprejetju pokalov. Z leve proti desni: Janko Goleš »Novoles«, Marjan Gregorčič Tovarna zdravl »Krka« in Milan Matjašič SGP »Pionir«.

Adolf Suštar